

*Vygandas
Račkaitis*

*Ein saulelė
aplīnk dangų*

Vygandas Račkaitis

EIN SAULELĒ APLINĀK DANGU

Miniatiūros

Apipavidalino ir maketavo [Liutauras Leščinskas](#)

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

ISBN 978-609-8245-15-8

„Naujo vardo“ elektroninių knygų tekstų [autorių teisės](#) priklauso šių knygų autoriams; visų kitų kūrybinių darbų autorių teisės atitinkamai priklauso šiuos darbus atlikusiems asmenims. Lietuvoje autorių teisės saugomos [Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo](#).

www.naujasvardas.lt

2023

Leidėjų žodis

Vygandas Juozapas Račkaitis (g. 1939 m. Kaune) – Lietuvos rašytojas prozininkas, poetas, publicistas, žurnalistas, vertėjas.

Ši knyga – tai anksčiau jau išleistų autoriaus miniatiūrų, impresijų rinktinė („Miško etiudai“, 1985, leidykla „Vyturys“ ir „Latavos etiudai“, 2001, Utenos spaustuvė).

V. Račkaičio verlibru sukurtos meditatyvinės lyrikos subjektas sudvasintoje gamtos aplinkoje gilinasi į save, santykius su Dievu ir brangių žmonių sielų artumą, eilėraščiai artimi miniatiūroms, dažnai keliantys dramatiškų asociacijų.

(Pagal [Wikipedia.org](https://en.wikipedia.org))

„Įsiklausymas į gamtos kalbą yra jos Kūrėjo supratimas.“

Antanas MACEINA

„Gamta kaip Dievo kvėpsimas alsuoja tiesiai į žmogus širdį, į pačią sielą, ir išstumia visa, kas nereikalinga ir negera.“

Marius KATILIŠKIS

„Buvimas gamtoje priartina poeziją, suaktyvina.“

Viktorija DAUJOTYTĖ

„Flora ir fauna, mus supančio pasaulio gamtos įvairovė pažadina norą pažinti, pajauti grožį. Keturių metų laikų slinkties, buvimo gamtoje padiktuoti įspūdžiai sudvasina lyrinio subjekto santykį su gamta, apvalo sielą.“

Vygandas Račkaitis

BALTA TYLA
(ŽIEMOS ETIUDAI)

PIRMAS SNIEGAS

Naktį pasnigo. Šitas pirmas sniegas dar nebuvo lauktas, kiek netikėtai.

Vos tik prašvito, išėjau pasižiūrėti į mane supantį, snaigių pabalintą pasaulį.

Pasnigta nedaug. Pro baltą ir ploną žemę užklojusią sniego drobulę ruduoja nukritę lapai, prasimuša suartos dirvos juodžemio spalva. Nenubaltino pirmasis sniegas ir juodalksnių. Jų kamienai, šakos juoduoja kaip juodavusios. Tačiau tolumos baltos. Yra kažko šventiško tame baltume. Štai ir atšlaimas tarsi užtiestas linine staltiese. Lyg laukiant svečių.

Patakėje kerojantis diemedis pasidarė panašus į didžiulę sidabru žvilgančią pienę. Gal į tą iš Čiurlionio paveikslo.

Alsuoju nepaprastai gaiviu, pirmo sniego išgrynintu oru.

ŽIEMOS PRADŽIA

Tasai pirmas sniegas tuoj pat nutirpo. Buvo tarsi ženklas, priminimas laukti žiemos. Bet ji neskubėjo ateiti.

Užsibuvo pas mus ruduo. Dienų dienas driuokia šaltas lietus, pučia žvarbūs vėjai. Visur skverbiasi drėgmė. Ir širyt su brėkšma vėl ėmė lašnoti. Kada šitie įmurusią žemę liečiantys lašai atskaičiuos paskutines rudenio valandas?

Įdieniojus aprimo vėjas, danguje atsirado prošvaisčių. Neįstengusią aukštyn pakilti saulę tuoj uždengė nežinia iš kur atplaukę tamsėliai debesys. Dangus nusileido ant pušų viršūnių, pritemo. Ūmai ore ėmė skrajoti smulkutės, vos įžiūrimos lyg balti mašalai snaigės. Jau ir visas jų spiečius sklando. Kuo toliau, tuo daugiau. Ir jau didesnės, it plaštakės plevena, neskuba gulti ant šlapios žemės. Tirpsta nusileidusios ant veido, ant blakstienų. Ir vos juntamai kvepia plukėmis.

Šoka, sukasi žemėn krintančios snaigės. Nuo jų balto sukstinio šiek tiek kvaista galva. Pro spengiamą tylą, pro sniegkritį bandau išgirsti artėjančios žiemos žingsnius.

ŠVIESOS MISTERIJA

Pagaliau vargais negalais patekėjo žiemos saulė. Neketina ji kopti aukšty. Savo įžambiais spinduliais skaido erdvę, tarsi praplečia ištuštėjusias tolymas. Peršviečia mišką lig gilumos, lig raudonų putino uogų, kad jos dar skaisčiau raudonuotų.

Ilga buvo naktis, bet sulaukėme ryto. Ar snigtų, ar lytų, ar siaustų pūga, visad ateina rytas. Kodėl jis ateina? Negi tik tam, kad pažadintų iš miego, kad giedotų gaidžiai, skraidytų paukščiai... Rytas vaduoja iš tamsybių. Juk neįmanoma būtų gyventi skendint tamsoje. Aušra, saulėtekis man yra šviesos misterija. Pats nuostabiausias paros metas.

Džiaugiuosi ir šiuo žemos ryto. Iš palengvo atėjusia šviesa pro tamsą, pilkus debesis. Šviesa apgaubia šilą, sodžiu, ištuštėjusį vyturių lauką, baltą beržų procesiją, susikaupusią ryto maldai.

PLAUKIANT IŽUI

Tik tada, kai plaukia ižas, taip liūdnei, kone išgąstingai kužda upė.

Matyt, gailu jai būti atskirtai nuo dangaus, nuo vėjų, nuo atspindžių. Po ledu dings brastos ir sietuvos, ties vingiu sustings, suledės gluosnio šakų atspindys, atsimušęs į ledą, nepasiekęs gelmės, klaidžios po žiemos erdvę saulės spindulys.

Perdien, pernakt plaukia ižas. Tarsi daugybė nuotakų būtų paleidusios pavandeniui plaukti savo baltus vainikus. Ir kužda, kužda upė. Lyg melstų, lyg prašytų palikti lede nors properšas. Įsiklausau į tą kuždesį ir nerimas įsivagia į širdį – kad tik upė neapaktų ir nepamirštų šviesos.

SVIRBELIAI

Šie puošnūs kuoduoti paukščiai - svečiai iš šiaurės.. Atskridę iš man nežinomų tolių, iš baltos tylos, iš amžino pašalo žemės. Svirbeliai... Jie, aišku, nežino savo vardo. Tasai vardas reikalingas tik mums, žmonėms. Godžiai lesa apledėjusias šermukšnių uogas ir gan arti prisileidžia žmogų. Nejaugi jie nepažįsta klastos ir blogio?

Įdelbiau akis į šituos kuoduočius, žiūriu, kaip jie gardžiuojasi šermukšniais, gėriusi jų plunksnomis, padabintomis geltonais apvadais. Ir paukščiai sužiuro į mane. Įdomu, kaip ir kokį jie mane mato? Gal jų skvarbūs žvilgsniai net išvelgia mano slaptą norą sugauti bent vieną šitą puikuolį?

Liovėsi lesti šermukšnius, svirbeliai pakreipę savo puošnias kuoduotas galvas pasižiūrėjo į mane ir suplakę sparnais pakilo iš medžio. Skrido tyliai čežendami, kažką vienas kitam sakydami. Tolo nutolo anapus žemos ir šaltos besileidžiančios saulės.

BALTUOJANTI NAKTIS

Dar iš vakaro tirštėjančiose sutemose ėmė sklandyti pavienės snaigės. Naktį gausiai, kaip žmonėse

sakoma - skepetomis snigo. Sniegas baltino tamsą, žildė mišką.

Dingo žvaigždės, dingo dangus. Visa erdvė pavirto baltu virpančiu sūkuriu. Kur, regis, iš naujo bus tveriamą būtis, iš juodo keičiama į baltą

Įsiklausau į krintančių snaigių šnabždesį. Gal jos moko melstis be žodžių? Gal nori perduoti jau išėjusių gentainių palinkėjimus?..

Baltuojanti šita gruodžio naktis. Balta tyla.

SNINGA

Sninga. Švelniau už tylą leidžiasi žemėn snaigės. Tolsta, nueina į sniegkritį beržai. Ko gero, tuoj ims ir ištirps plevenančių snaigių mariose, dings baltame savo sapne. Pamiškėje blykšnoja sniegini kadagiai. Žiema jau spėjo kiekvienam žaliajū spygliui padalinti po snaigę.

Sninga. Krinta snaigės kaip dar neišgyventos, niekam nepriklausančios akimirkos. Dar stebinančios savo šviežumu ir baltumu. Baltai ateinančios į žemę, į sielą.

Sninga. Visur balta. Žvelgi į tą tyrumą ir nori pradėti gyventi kitaip. Tikriau ir šviesiau. Krintančios snaigės, rodos, baltai perbrauks visus šešėlius, viską, kas tamsu ir juoda.

Be garso skamba balti atlasiniai snaigių varpai.

GRUODŽIO AUŠRA

Atrodė, kad visą gruodį, trumpiausių dienų mėnesį, nepasirodys saulė, pro storus, pelenų spalvos debesų klodus neprasismelks joks spindulys. Tačiau šianakt dangus jau nebuvo juodas, bežvaigždis. Vakar perdien pūtęs šalčiu stingdantis šiaurys nušlavė padangę, kažkur nunešė tų sunkių švininių debesų draiskaną.

Ši ryt dangus giedras, žvilgantis it glazūruotas. Sutvisko vos tik pradėjo aušroti. Už šarmotų miškų juostos, dar nepakilus saulei, rausta iš sodžiaus kaminų virvenantys dūmai. Nuraudę lyg aukos kraujas pamažu tirpsta, geriasi į šalvėjančią erdvę.

Po kojų girgžda sniegas. Rausvas ir jis. Jau patekėjo žema gruodžio saulė. Ji man ši ryt buvo labai panaši į danguje išalusį ugninį pivonijos žiedą.

SKAISTUMA

Ši ryt išėjęs į kiemą nepažinau medžių. Juodos, belapės jų šakos pasidabino baltais šerkšno nėriniais, į toli nubanguojančių kalvų šilai – lyg sodų žydėjimas. Balta, balta, balta... Rodos, niekada ir nebuvo juodumos, rodos, tarp šito baltumo viskas nusiskaistins.

Žiūriu ir neatsižiūriu į skaistaujančius medžius. Tarytum laukiančius šventės. Tasai jų laukimas persidavė ir man. Lyg su diena turėtų ateiti Visagalis ir pakeisti mūsų nuodėmingą gyvenimą šiame gražiame pasaulyje.

Kartu su dulsva nežemiška šviesa nuo medžių sklinda ramybė, baltas tylos balsas. Gražinantis į Pradžią.

JUODA IR BALTA

Naktį vėl pasnigo. Sniegas uždengė išpiltus pelenus, juodus suodžius, purvinas pėdas.

Vėl prieš akis balti toliai. Dar niekieno nevaikščioti. Brėkšta. Vis labiau atsiveria nubolėjusios platumos. Žinau, kaip sunku išsaugoti baltą spalvą. Kaip ir tiesą, sąžinę...

Pabudo juodvarniai. Nuplasnojo link miesto. Nutolo lyg atgijusios plėnys.

Juoda ir balta. Dvi spalvos – dvi pradžios. Gal jos ir sieloje?..

Sklando pavienės snaigės. Lyg didelės baltos kamanės. Dabar jos tyros, skaisčios. Bet pasiekusios žemę ims senti. Kol ateis diena išnykti.

Tirpsta ant mano delno nusileidusi snaigė. Primena ir liudija, kad viskas mūsų žemėje laikina.

ŠVENTIEJI AŽUOLAI

Visame miške nėra už juos senesnių, galingesnių medžių. Nežinia kiek jiems metų. Kamienai neapglėbiami, iš apačios juodi lyg apdege, šakos gumbuotos, storos, plačiai išsikerojusios, visą dangaus pakraštį apėmusios.

Sako, kad prieš daugel metų ažuolai buvę šventi medžiai. Po jų guotais saugoma vaidilučių Amžinoji ugnis degdavusi, žilagalvis krivis su Saule, Perkūnu, Žemyna kalbėdavęs... Be abejo šitie senoliai ažuolai, priartėję prie Šventosios upės, yra anų ažuolų palikuonys. Tad ir jie man šventi.

Žvelgiu į po žiemos dangumi stovinčius, didingai atrodančius senuosius ažuolus. Jie tyliai šnara savo jau parudavusiais, rudenio darganų neįstengtais nuplėšti lapais. Šnara, kalbina mane pagoniškais, jau visų užmirštais žodžiais.

ŽIEMOS UOGOS

Ežere liko išalusios vėjo pėdos. Įžambūs žiemos saulės spinduliai dar netirpdo ledo, slyščioja paviršiumi, melsvai sumirga.

Šiandien diena apniukusi. Ten, kur turėtų būti saulė, blausokas šiaudų spalvos potėpis. Galop jis išnyko. Visą dangų užtraukė murzini debesys.

Miške tylu ir ramu. Net ir pušys šįkart rymo užkandusios žadą. Priėjęs arčiau ir geriau įsiklausęs išgirstu jų alsavimą. Išgirstu ir tylų švilpčiojimą, atsklindantį iš laukymės, kur auga šviesamėgiai kadagiai. Iš tenai pakilo būrelis mažučių paukštelių ir nupurpsėjo į miško tankmę. Nespėjau pamatyti, kaip jie atrodo. Turbūt tai pasilikę žiemoti nykštukai – mažiausi Lietuvos miškų paukšteliai. Į kadagyną jie atskrido uogauti.

Pilkai žalios kadagių šakelės nusagstytos uogomis (botanikai jas vadina kankorėžėliais). Vienos jų žalios, o kitos juodai mėlynos su baltu apnašu. Tos žaliosios turės nokti iki kitos žiemos. Tamsmėlės jau byra ant sniego, kai papurtai šakelę. Prašom, rinkite, skanaukite žiemos uogų! Nenueis perniek kadagių dovanos. Gelbės nuo bado nykštukus ir kitus likusius žiemoti paukštelius. Tinka šitos mišku kvėpiančios uogelės ir žmonėms. Tačiau tik kaip prieskonis. Keletą uogų pakramtęs, daugiau vargu ar norėsi. Salsteli, karsteli, kažkoks keistas sakų skonis...

Paskanavau ir aš pora kadagio žiemos uogų. Įsitikinau, kad ne uogienėms virti jos skirtos. Prisiminiau kadagio šakelių verbą mano augintojos močiutės rankoje.

ŠŪVIS GIRIOJE

Kažkur girios glūdumoje aidžiai driokstelėjo sudrumstęs didžiąją žiemos tylą pikta lemiantis šūvis. Krūptelėjo pušys, vis tolyn pamėtėdamos tą juodą aidą. Matyt, kažkas nusitaikė į paukščio ar žvėries širdį.

Vėl tylu. Tik slidės gurgždina sniegą. Netyčia užkliudyta medžio šaka už apykaklės šiūpteli sniego saują, prausia šalčiu dvelkiančiu sniegu veidą. Snigta visą naktį. Naujai nubaltintą, šiek tiek pamėlintą laukymę jau spėjo skersai išilgai išpėduoti kiškiai, o ten, pakrūmėje, lapės peliauta. Kažin kaip sekėsi tai ruduodegei?

O kieno štai šitos didelės pėdos? Gal tai bėgta briedžio. Šalia tų pėdų lyg bruknelių primėtyta. Ne, ne uogos čionai. Tai kraujo lašai. Pradeginę sniegą, dar nespėję suledėti. Prisiminiau neseniai girdėtą šūvį...

SPINDINTI DULKSNA

Blandus dangus ir šaltis. Pilnas oras kibirkščiuojančių blizgenų. Dulka spindinti dulksna. Lyg būtų kritusi žemėn bėgūnė žvaigždė ir subirusi į miltus. Mirga tvaska baltos žiemos platumos.

O gal šiandien, kai toks speigas, sustingo saulės spinduliai ir, susidūrus dviem priešybėms – ugniai ir ledui, pavirto šiomis tvaskiomis dulkėmis?

Pasineria miškas į spindinčią dulksną. Tarsi nueina į kitą pasaulį, kur niekas nežydi, niekas negimsta. Tik kažkokia bepradė erdvė spindi ir dvelkia kosminiu šalčiu.

ŽIEMOS BURTAI

Baltai užbūrė mišką žiema.

Apsnigti žemaūgiai kadagiai dabar panašūs į baltakailius meškinus, nežinia iš kur atklydusius į žiemos mišką. Net ir senas patakės kelmas, prisidengęs sniego kepure, pavirto kažkokia paslaptinga būtybe. Nuostabiausiai atrodo eglaitės. Nuo jų, sniegu apgobtu, sklinda švelniai mirganti šviesa. Regis, dar kiek ir atgis pasaka, pro snieguotas šakas pasirodys Raudonkepuraitė ir našlaitėlė, pamotės išvaryta viduržiemį žemuogių rinkti. O ten viesulo išrauto medžio apsnigtos šaknys manding kažkoks baltas paukštis, ar tik ne gulbė? Ko gero, man bežiūrint ims ir suplasnos, nuskris brolelių ieškoti... Tenai toliau spindinčio eglyno nusmailėjusios viršūnės pakylėja akiratį. Gal ten ne eglės, o padangėn remiasi pilies kuorai, kur gyvena Burtininkas, ledo karste miega užburtoji nuotaka?..

Dabar atsidūręs miške jau nebežinai, kur baigiasi tikrovė ir prasideda pasaka. Ir realybė, ir svaja, fantazija susilieja į baltą tylą, sniegynų blizgesį.

Burtininkauja miške žiema. Visur, net ir sieloje, įkurdina baltą pasaką.

SNIEGENOS

Paūkanojusiame nuo speigo sode pasigirdo švelni ir subtili fleitos melodija... Tai garsinasi į belapį alyvų krūmą nutūpusios sniegenos. Bene iš baltų sniegynų, iš sūkuriuojančių pūgų po lopinėlių aušros

atsinešusios. Pamačiusios artėjantį žmogų purptelėjo ir visu pulku nušmėžavo, nubangavo į tolumą. Iš tolo raudonavęs alyvų krūmas ūmai užgeso lyg kas jį būtų kaip žvakę užpūtęs.

Dabartės tylu. Taip tylu, kad girdžiu, kaip tvinksi smilkiniai. Bet štai neužilgo pro tylą atsklinda ta neseniai skambėjusi svajinga, šiek tiek melancholiška žiemos melodija.

Šitąsyk sniegenos į šakotą klevą susimetusios žioruoja. Vėl suskambo jų intonacijos. Man regis, kad su ilgesinga giesme, su gyvomis liepsnelėmis per pusnis brenda klevas.

STIRNŲ TAKU

Einu palei upokšni stirnų pripėduotu taku. Susimaišo sniege likusios mano ir stirnų pėdos. Ties pasvirusiu gluosniu takas atsisuka miško link. Tiesiai į pačią mėlyniausią pamiškės eglę. Nežinau kodėl, bet šis takelis šiandien traukia, vilioja tolyn, ir aš paklustu jo nebyliam šauksmui.

Miškas šįkart pasitinka kažkokia lemtinga, magiška tyla. Rodos, tereikėtų kam nors ištarti: „Būk stirna!“, ir aš tapčiau ja, šuoliuočiau per apsnigtą mišką, per nubolėjusias laukymes, užpustytas raguvas, šuoliuočiau tarp medžių, vydamasis saulės zuikučiu virtusią stebuklingą akimirką.

PŪGOJE

Vakar, užvakar snaigės lėtai ir tyliai leidosi žemėn lyg besisupdamos ant nematomų sūpuoklių, o šiandien jos skvarbios ir aštrios kyla aukštyn, tarsi būt panorusios grįžti į debesį. Nerimsta, sukasi, eina šėltynių...

Šiandien miškas kažkoks neaiškus, dūluojantis snaigių debesijoje. Rodos, ir medžiai pasileis suktis kartu su snaigėmis, tapusiomis nepaliaujamu skraidymu tarp dangaus ir žemės.

Dar stipriau papūtė šiaurys. Dar labiau ėmė rūkti pūgos laužai. O ten per laukymę taip greitai skuodžia balti žirgai, kad tik išdrikusius jų karčius suspėji pamatyt. Kieno tie balti šešėliai šmėkščioja tarp medžių?

Pūga įsisiautėjo. Virpa sniego jūrose lyg burės įdubęs dangus, gaudžia miškas, girgžda linguojantys pušų kamienai – variu apkaustyti burlaivio stiebai. Rodos, ir žemę kaip laivą ims supti kaukianti pūga.

Nuplukdys į baltose sutemose išnykusią erdvę.

RAMYBĖ

Visą naktį lyg audringa jūra gaudusi, dundėjusi pūga apyaušriu ūmai nuščiuvo. Tarsi kas būtų ištaręs burtažodį, išpėjęs to įdūkusio viesulo vardą.

Nutilo pernakt dūsavęs miškas, laukęs ir nesulaukęs kada liausis pūga. Stovi jis nurimęs akinamoje speigo ugnyje. Visomis vaivorykštės spalvomis plieskia saulėtekis pusnyų klostėse. Vos žymu, kur vingiuoja kelias. O krūmokšnius tarsi kas būtų įmygęs į pusnis, iš vėpūtinių jų tik kukšteros kyšo.

Net ir kuosas širyt be įprasto erzelio pakilo iš medžių, tylomis išsisklaidė po baltus, akimis neaprepiamus plotus. Beržo viršūnėje be garso linksi juodvarnis, matyt, nenorintis išbaidyti tylos. O gal jis diriguoja tai skambiai, net ausis užgulančiai tylai?

Tyla. Tyla-a. Su ja kartu ir ramybė, suteikianti tokį lengvumo pojūtį, kad, rodos, kažkas ir žemę, ir tave pakylėjo aukštyn ir paliko suptis be galo nuskaidrėjusiame, šaltinių vėsa dvelkiančiame ore.

LIJUNDRĀ

Nieko gero nežada šitas vidurziemio lietus. Ī jo bluzgesī terpiasi kažkoks keistas, panašus ĩ švokštīmā garsas. Gal tai ĩ ledā virstančīų lašū aimana?

Apledējo medžiai, akmenys, sniegas. Sustiklējo negalintis niekur nueiti ir pasislēpti nuo plikšalos miškas. Kažkur tankmēje šaižiai klykauja meleta. Gal šitai juodai paukštei baisu, kad neprišaltū prie sausuolēs pušies sparnū?

Lijundra. Jau vien jos pavadinimo skambesyje yra kažkas grēsmingo. Atējo ji visu savo ūgiu nuo dangaus iki žemēs ištīsusi, persmelkianti drēgme ir šalčiu. Īmanytū, viskam uždētū ledo kaukē. Net širdžiai...

Šitas pilkas, šaltas žiemos lietus lyg užkalbėjimas. Bijau, kad neprasismelktū ĩ mano dvasiā, tikinčią pavasariu ir meile.

SKRĖNDANTI PUŠIS

Nežinia, kodėl ji atskyrė nuo kitų šilo pušų ir sustojo ant upės kranto. Gal jai parūpo grožėtis savo žalių garbanų atspindžiu vandenyje, o gal ji atėjo atkrantėn klausytis upės šnekos, gėrėtis jos vingiu, čia pasitikti ir palydėti Šventąją?

Vasarą, rudenį į šitą pušį žiūrėdavau su nerimu. Smėlio atodangoje matėsi jos gumbuotos, tamsrudės šaknys. Ir man rodė, kad pušis tomis šaknimis lyg įdiržusiais pirštais iš paskutiniųjų įsitvėrusi smėlėto kranto, ims ir neišsilaikys. Užtektų stipresnio vėjo šuoro ar upė dar kiek paplautų krantą, ir pušis virstų, prispausdama savo šešėlį, viršūne ištekšdama žalią atšvaitą.

Bet dabar nesimato nei jos išsiraizgiusių šaknų, nei smėlio. Viskas po sniego uždanga.. Ir į pušį aš žvelgiu šikart iš apačios, nuo užšalusios Šventosios ledo. Stovi pušis virš bedvasės upės, kyla iš baltų pusynų vilnių. Ties jos viršūne tarsi prie žalio avilio zuja sniegulių spiečius. Zuja, sklando, neskuba nutūpti.

Nuslinko pilkas debesis – sniegnešys. Suspindo dangaus mėlynė, atausta vis dar sklandančiomis, paskiausiai išbertomis snaigėmis. Atkrantėje stovinti pušis atsispiria į baltą vėpūtinį ir skrenda žydrynėn, nardina į ją savo žalią viršūnę.

Kyla į aukštį atšlaitės pušis. Skrenda ir niekaip nepabaigia savo skrydžio...

ŠVIESOS SUGRĮŽIMO ŠVENTĖ

Grižta, jau grižta saulė. Jau aiškiau apšviestos snieguotos laukymės, kalvos, slėniai. Blyškiai melsvame danguje, matyt, išblukusiame nuo speigo, it išbaltusių drobių rietimai plaukėja balti debesys.

Virš šarmotų pušų viršūnių palypėjusi saulė plieskia taip skaisčiai, pakiliai, lyg giedotų šviesos sugrįžimo psalmę. Užžiebia spinduliai apledėjusius, tarsi įstiklintus metūgius. Dega, blaksi it kandeliabrų žvakėse melzgana ugnis, kuri dar netirpdo nei sniego, nei ledo.

Jau ilgėja diena, grižta šviesa, kurios pasigedavau, ilgėdavausi, kai buvo nutolusi, likdavo vis mažiau ir mažiau.

Saulė įspindo į jau sužiedėjusią pusnį. Kibirškščiuoja papilkėjęs sniegas. Negirdimai suskamba į pusnį įrašyta būsimo pavasarinio upokšnio melodija.

Padangė – ištisas šviesos ežeras. Įstriži spinduliai susilieja su kibirkščiuojančio sniego blizgesiu, uždega krištolines varveklių žvakes. Gal tik kartą metuose būna toks grįžtančios šviesos tvanas, nuo kurio raibsta akys, o prisimerkus pasipila raudoni blyksniai – spindulių sudegintos tamsos žaižaros.

Pakiliai atmintyje suskamba mūsų protėvių dainuotos dainos „Eina saulelė aplinkui dangų“ žodžiai.

Jie irgi ilgėjosi šviesos, laukė saulės sugrįžimo, žinojo, kad saulužė dovanauja pavasarius ir vasaras, rudenius ir žiemas.

Surado saulė ir verdenę. Pasilenkusi įmerkė spindulių kasą. Verdenės vandenį pavertė gyvybės vandeniu.

Vaikšto po mišką po baltus laukus sugrižusi saulė. Žada prisikėlimą, žydėjimą. Saule saulike, atsirisk baltu žiedu ir į mano užuoganas.

Šiandien šviesos sugrižimo šventė.

UŽKOPUS ANT KALVOS

Dūluoja pamiškėje pūgų užliūliuotas galiūnas ažuolas ir tarsi saugo visų aplink esančių, žiemos miegu miegančių medžių sapnus.

Lyg begarsė veidrodžių salė tviska sniegu nuklota pamiškė. Snaudi tyla. Speigas. Nei skrydžio, nei garso. Šiandien miškas tarsi moko mane tylėti, išgirsti sielos balsą.

Kai prislegia pilka kasdienybė, kai pavargstu nuo netikrų žodžių, einu į mišką, kopiu į alką, pušimi vainikuotą aukščiausią kalvą. Ir tada atrodo, kad lieka po kojų viskas, kas žema, niekinga, veidmainiška. Jaučiu, kaip nusivalyti panorusi siela sklando virš miško, pavargusi atsiremia į medžių viršūnes, į paukščio balsą...

Šiandien man reikėjo, labai reikėjo užkopti į šitą kalvą.

TĀMSOS PAUKŠČIAI

Visą vakarą tupėjo varnos šerkšnotame berže. Kaip kontrastas baltam medžiui. Tik nusileidus saulei tie juodi paukščiai nuskrido į tirštėjančią tamsą. Man pasirodė, jog berže pasiliko tų paukščių šešėliai. Baugūs, kažką lemiantys.

Vėl bus speigo naktis. Ar nesuledės ir niekur nenueis šauksmas sesės, ieškančios užkeiktų juodvarniais lakstančių brolių?...

Iš labai toli, gal iš begalybės pro sutemas atsklinda šnabždesys – prie lovos klūpančios mano močiutės malda už savo anūką. Augantį be tėvo. Nelauktai atėjusį į šį pasaulį...

Sutemo. Į apšalusį langą įspindo žydra Alioto, ryškiausios Grižulo Ratų žvaigždės, šviesa. Regis, tuoj nusileis žemyn, į mano sodžių, melsvomis žvaigždėmis nusėtas žiemos dangus.

ŠIAURĖS PAŠVAISTĖ

Nežinau kodėl jau kelintas vakaras atmintis atšaukia iš toli pasilikusios mano vaikystės šiaurės pašvaistę.

Tada, kaip ir dabar, spaudė šaltis, baltavo begalybėn tolstantys sniegynai. Tą žiemos vakarą trumpam išėjęs iš stubos, nustėrau, kai pamačiau žalsvai melsvomis spalvomis žaižaruojantį šiaurinį dangaus pakraštį. Ir stebino, ir baugino tasai keistai tvaskantis dangus savo nežinomybe. Rūpėjo įminti šviesų žaismo mįslę. Nustebęs ganiau akis, žvelgdamas į šviesomis ir spalvomis tavaruojantį dangų. Tada aš, pradžios mokyklos mokinukas, nieko nebuvo girdėjęs apie šiaurės pašvaistę. Tik vėliau supratau, jog tąsyk mačiau nežinia kaip ir kodėl atsiradusią mūsų padangėje šiaurės pašvaistę, tą spalvingą, nuostabų reginį. Gal dar ilgai būčiau stebėjęs tą paslaptinę žaibaravimą danguje, bet speigas ginė į šiltą trobą.

Atsigulęs miegoti, klausiau, kaip pokši nuo šalčio tvoros. Abu su močiute baiminomės, klausėmės, ar neims už lango girgždėti sniegas nuo ateinančių ginkluotų vyrų žingsnių.

ŠERKŠNO PASAKA

Žvelgiu į apšerkšnijusius medžius tarsi pajudėjusius iš savo vietų ir atėjusius į pasimatymą. Grožėkis!

Žiūriu ir man, kaip tada vaikystėje atrodo, kad visas pasaulis toks šviesus, toks baltas. Medžiai tylutėliai seka šerkšno pasaką. Panorusią nors trumpam pagyventi manyje.

Šilas tarsi sustingusi balta pašvaistė. Ir senolis klevas galutrobėje panašus į didžiulį sietyną, skleidžiantį matinę šviesą. Šerkšno sidabras ant kiekvienos medžio šakelės, ant kiekvieno miegančio pumpuro. Šerkšnas pražildė net akmenis.

Stebina mane šerkšno nėriniais pasidabinę medžiai, krūmai, sukatžolių stagarai. Kur pažvelgsi, nerealų, pasakišką, pamiršti kasdienybę. Lyg būtų šitie vaizdai atplaukę iš kito pasaulio, kur nėra šešėlių, kur nebūta žmogaus. Regis, sustojo ir laikas.

Šerkšnota pušis šiandien permaintyta į tokią neįprastą, baltą. O kokios kalėdinės, skaistaujančios šitos mažos eglaitės po šalta nebylia žydryne.

Ant nublizginto kiečio stagaro nutūpė sniegena. Nudžiūvėlis kietis trumpam atgijo, pražydo raudonu, turinčiu plakančią širdį žiedu.

Šiose baltose, spindinčiose platumose, rodos, tuoj ims ir patekės žydra saulė. Prikels kitam gyvenimui. Sugrąžins viską, kas prarasta. Netgi vaikystės pasakas.

PRO LEDO ŠUKĘ

Po atodrėkio ant kelio atsiradusias balutes užtraukė ledas. Šaltis įrašė į sausledį mėnesienos vitražą, debesų plunksnas, sustingdė vėjo pėdas. Matau čia išalusias ir apšerkšnijusias žvaigždes, upių deltų eskizus, sustabdytą blyksnį. O tasai prišalęs prie ledo juodalksnio kankorėžėlis it sukrešėjęs ir pajuodijęs kraujas.

Užmintas sausledis traška ir dūžta kaip stiklas. Paėmiau vieną ledokšnio šukę ir panorau, kaip kadaise vaikystėje, pažvelgti pro ją į šalimais esanti pasaulį. Gal vėlek pamatysiu pasaką?

Deja, šįkart nepamačiau nei ledo karste miegančios karalaitės, nei po pusnimi tūnančių nykštukų. Pro mano rankoje tirpstančio ledo briauną šmėkstelėjo vaivorykštė ir vėl pasislėpė.

Vis dėlto žvelgdamas pro ledo šukę pamačiau ir nevisiškai realų pasaulį. Nužydrėję, lūžtantys spinduliai, regis, ieškojo kelio sugrįžti į saulę. Pasidarė jiems nyku mūsų žemėje.

PRIE APŠALUSIŲ LANGŲ

Dabnios šalčio graviūros languose. Jose baltų papartynų, baltų sengirių atvaizdai. Keistoki jie, lyg būtų iš kitos planetos ar antipasaulio.

Mano vaikystės kaimo trobos langai buvo lyg kokie televizoriaus ekranai, į kuriuos parūpdavo paspoksoti. Žiūrėdamas vaiko akimis atsidurdavau miškuose su nepaprasta augmenija. Tenai įkurdindavau pasakų veikėjus. Sutikdavau raganas, slibinus. Kartais praošdavau apšalusiam lange „akutę“, kad pamatyčiau lopinėlių tikro dangaus.

Po trumpų atlydžių spustelėdavo šaltis, ant langų vėl atsirasdavo balti raižiniai. Kiekvieną kartą jie būdavo man vis įspūdingesni ir mįslingesni. Neribota žiemos fantazija.

Vakar mano pirkios langai buvo išpuošti baltomis arabeskomis. Šiandien apšalusiam lange lyg pro iliuminatoriaus stiklą regiu baltus koralus, kažkokias spygliuotais žvynais žuvis, medūzas, Šalčio išdabinti langai žadino ilgesį dar nepažinto, neatrasto.

ILGĖJANČIŲ DIENŲ SAULĖLYDŽIAI

Man patys išpūdingiausi ir nuotaikingiausi saulėlydžiai baigiantis žiemai, kai daugėja šviesos, gerokai pailgėja diena. Tada žaros nesrūva padrikai, neužtvindo viso dangaus pakraščio. Vakaro gaisai pamažu tirpsta, gelsvi paskutinių spindulių atšvaitai susimaišo su violetinėmis spalvomis, erdvė nusidažo švelniu purpuru, žemė tarsi apsigaubia skraiste, saugančia perėjimo į kitą pasaulį paslaptį.. O gal ir atgimimo.... Nes toje purpurinėje blandoje retsykais tyliai tyliai suskamba nematomi varpai. Žadindami tikėjimą, viltį.

Raiškios žiemos pabaigos žaros. Virstančios melsvai rausvu rūku, pridengiančiu gelmę, kur pabaiga pereina į pradžią, tylą - į dar nepasakytą žodį.

LIEPSNOJANTIS KRŪMAS

Svarbiausi gyvenimo įvykiai įsirėžia į atmintį, tai negali užmiršti. Tačiau keista, jog kartais ilgam išlieka atmintyje kokia nors lyg nereikšminga gamtovaizdžio detalė, kuri nei šio, nei iš to išplaukia iš prabėgusio laiko.

Štai ir šįkart, būdamas mieste, matau Latavos sodyboje, netoli kryžiaus kerojantį žagrenį. Jo gražius plunksniškus lapus nudažo ruduo ryškiu raudoniu. Tada iš tolo žiūrint atrodo kaip liepsnojantis krūmas. Tasai dar iš Mozės laikų...

Dabar žagrenis belapis, kaip ir kiti likęs tenai laukti pavasario. Nežinau kodėl man bastosi akyse rudenį liepsnojęs žagrenis. Gal jisai įspindėjo į mane savo atšvaitą?

LOPŠINĖ

sniego baltumas pabrėžia vis ilgėjančius, regis, net materialiais tampančius šešėlius.

Apsnigtas aukštūnių eglių viršūnes nurausvino saulėlaidos atšvytuliai. Lyg kraujo puta... Ar dar šaukia šitos eglės savo žilvinus?

Tyliame eglių ošime išgirdau ne šauksmą, ne aimaną, o lopšinę turbūt skirtą toms proskynoje išdygusioms eglaitėms, gal ir visoms buvusioms ir būsimoms kūdikystėms?

Įsiklausęs į eglių lopšinę matau ir save, atėjusį šį pasaulį dar tik su bundančia sąmone. Bet jau turintį kelią, kuriuo privalėsiu eiti klaidžiodamas, klupdamas, ieškodamas šviesos ir tiesos.

Naktis nutildė lopšinę. Nuščiuovo, sudėjo bluostą pavargęs vėjas. Užstojo tylą. Vedanti į maldą.

ODĖ ŽIEMAI

Nepasakyčiau, kad man patinka žiema. Stingdanti kiekvieną gyvastį, baltomis snaigių įkapėmis užklojanti žemę. Kur kas mielesni kiti metų laikai. Tačiau man reikia ir žiemos. Matyt tam, kad labiau pajaučiau baltą ir juodą, kad nebijočiau gelmės, kad ilgėčiau šviesos...

Kiek daug šiandien spindesio. Vasario saulė bent kiek ir šildo. Suskamba nuo stogo nukritęs varveklis.

Pasėja vaivorykštę.

Iš akinančios žydrumos, iš spindesio atsklinda melodija. Zylės pavasario žvanguliai. Ji antrina tirpstančių, nuo šakų lašančių snaigių skambesiui.

Pajutau sniegtirpio lašą ir ant savo veido. Skaidriai tikrą. Virpanti, švelnų, lyg būtų gyvas.

Švyti žiemos diena.

TIRPSTANT ŠERKŠNUI

Svaigiai giedras dangus lieja švelnų mėlį. Miškas pilnas šiugždesio. Tirpsta šerkšnas. Nuo medžių krinta lašai. Bet prieš nukrisdami žemėn dar kurį laiką kabo ant šakų ir prisigeria tiek šviesos, skaidraus mėlio, kad negali ilgiau išsilaikyti. Atitrūksta ir krinta apsunkę nuo dangaus begalybės ir amžinybės.

Iš visų pusių atsklinda tylus šiušenimas. Klausausi tų garsų, bandau juos įminti. Gal šerkšnas kužda medžiams atsisveikinimo žodžius, nori įeiti į jų atmintį? Kuždesys darosi vis garsesnis, dažnėja krintančių lašų papsėjimas, daugėja erdvėje blyksnių. Tarsi stambiais retais lašais lytų virš miško plieskianti saulė.

Tirpsta šerkšnas. Šnabžda, blyksi miškas. Ir, rodos, šiandien čia nėra nei praeities, nei ateities. Yra tik spindinti, vaiki begalybė.

VARVEKLIŲ ŠVENTĖ

Miškas kaip ir mes turi savo šventes ir šiokiadienius. Ir tiek tų švenčių, kiek kieno akys pastebės.

Pavasario polaidžio, Ievų žydėjimo, Sulapojimo, Liepžiedžių, Lapų geltonio, Pirmojo sniego, Šerkšno...

Šiandien mane miškas pakvietė į Varveklių šventę.

Naktį dar kuždėjo tirpstantis sniegas. Tačiau į rytą spustelėjo šaltukas. Nuo medžių šakų nukaro krištolu tviskantys varvekliai. Juose suledėjo lašo balsas, mėnesienos virpesys, iš dangaus kritusios ir žemės nepasiekusios žvaigždės blyksnis.

O koks šviesos ir atšvietulių žaismas prasidėjo varvekliais skambančiame miške, kai patekėjo saulė!

Visomis vaivorykštės spalvomis ribėdami brenda egliai. Kaip sietynas prieš saulę švyti šakas nusvarinęs beržas. Dega, tvaska šimtai ledo žvakelių ant žalių eglių šakų. Saulės zuikučiais žarstosi pušaitės. Tikra Varveklių šventė.

Medžiai taip spindi, taip linksmi mirga, kad nei apsakysi, nei aprašysi. Nebent birbyne ar kanklėmis galėtum išgroti tą džiugesį.

UŽ MEDŽIŲ, UŽ SNIEGO

Žiema neskuba trauktis. Dar slūgso sužvirgždėjęs sniegas, dar ledas. O naktys vis dar dvelkia kosmoso šalčiu.

Įdienoja tik vidudienį. It palietas gyvsidabris skaudžiai spindi ant tako ištirpusio sniego balutė. Neįstengė ji tapti pavasario upeliūkščiu, dar nenusileidus saulei ima trauktis ledu.

Tačiau šiandien pamačiau pirmuosius pavasario ženklus. Saulutė pietinėse atšlaitėse pratirpdė sniegą.

Tose protirpose juoduoja žemė ir dar ne visai išblukusi, prie pašaknų žalia žolė.

Jau žvelgia, grįžta iš savęs žemė. Vėlei reikės jai būti jaunai ir vaisingai. Vėl rūpės, ar užteks paukščiams medžių, žiedams bičių...

Džiugina šitie pirmieji pavasario ženklai - protirpos. Vadinasi, tuoj ims dangus alsuoti paukščių skrydžiais. Žydrės plėsis padangė, kad sutalpintų sugrižusiųjų giesmes.

TARP MELSVŲ ŠEŠĖLIŲ

Per visą dieną švietusi saulužė stropiai tirpdė sniegą. Dar šiek tiek jo liko kloniuose, šiaurinėse atšlaitėse. Iš tolo žiūrėdamas gali pamanyti, kad tenai baltuoja patiestos marškos.

Ant jų krinta medžių, krūmų melsvi šešėliai. Gal tik tirpstant sniegui jie būna tokie lengvi, melsvai nuskaidrėję. Saulei sėdant už miško šešėliai dar labiau melsvėja, ilgėja. Antai tos nedidukės eglės šešėlis taip ištyso lyg mestų jį kokia varpinė. Man dingojas, šitame numėlusiam eglės – šešėlyje tuoj suskambės varpas iš Čiurlionio „Pavasario sonatos“.

Beržyne šmėžuoja daug melsvų šešėlių. Neaiškių, beformių. Vienu tarpu man pasirodė, jog ten blaškosi vienetvės išsekintos, nerandančios vietos sielos.

PAVASARIO PRELIUDIJA

Atrodo, jau tikrai prasidės pavasaris. Šiandien kitaip nei vakar, užvakar ošia pušys. Tarytum artėjanti žmonių minia tyliai giedotų Velykų giesmę. Ir beržų kamienai šiandien taip baltuoja, šventiškai spindi.

Turbūt jau teka sula.

Šviesu nuo beržų. Šviesu ir nuo pušų ošimo. Gal ir pats šviesėji, nes niūrios mintys tirpsta kaip tas dar užsilikęs sniegas. Kažkur nutolsta ir nuoskaudos. Lieka tik noras dar būti, džiaugtis sulauktu pavasariu. Būti čia, šiame pamiškės kampelyje po Latavos sodžiaus dangumi kartu su medžiais, paukščiais, vieni kitus mainančiais žiedais ir bičių aviliais.

Dangaus žydruma vainikuotos aukštažiūrės pušys jau eina pasitikti sugrižtančių paukščių. Einu ir aš.

*ŽOLĒS BALSAS
(PAVASARIO ETIUDAI)*

GRĮŽTA SPALVOS

Kartu su grįžtančia saule į baltas žiemos graviūras grįžta ir spalvos. Jomis ims kalbėti bundanti iš žiemos miego žemė.

Nuo stogų laša žydri polaidžio lašai. Varvekliuose, ledokšniuose sublykčioja visos vaivorykštės spalvos. Vis labiau gelsvėja gluosnių ir klevų viršūnės. Juodalksnynas gaubiasi violetine migla. Supasi pietys vėjas nurausvėjusiose beržų šakose. Drebulių kamienuose atsirado sidabrinių potėpių.

Žiemos pabaigos peizažuose vis daugėja spalvų. Dar neryškių ir be dermės, lyg akvarelės bandymai. Grįžta šviesa. Grįžta gyvybės spalvos. Tarsi nematomas Pradžios angelas jau būtų paėmęs į rankas teptuką.

UPĒS PRAREGĒJIMAS

Atokaitose jau pradējo koryti sniegas. Jis kvepia šilajais, išbalintomis drobėmis ir dar kažkuo, kas neturi vardo. Gal pavasario artėjimu, gal būsimu daigu.

Pro mišką tekanti upė kone visą žiemą buvo užtraukta ledu, užklota sniegu. Tačiau šiandien ties atvajumi pamačiau srovės ir saulės pragalūstas properšas, tarsi apšalusiam lange šiltu kvapu atitirpintas „akis“. Upė praregėjo!. Koks giedras ir spindintis jos žvilgsnis! Lyg iš miego atbudusio ir į motinos veidą sužiurusio kūdikio.

Žvelgiu į spindinčias, aukštį ir gelmę bei dar neįvardintą matavimą sutalpinusias upės akis. Žiūriu ir tikiu Praregėjimu.

ŽYDI LAZDYNĀI

Spindi it nubronzuoti lazdynų žirginiai. Skleidžia šviesą, susiliejančią su saulės spinduliais, su tirpstančio sniego blausiu baltumu.

Kone besvoriai žydinčio lazdyno žirginiai nuauksina atskriejusį, šakas sujudinusį vėją, įduoda jam nešti tolyn geltoną debesėlį. Tegu užplukdo ant žvilgsnio, ant balso.

Džiugiai nuteikia ir žyminčių lazdynų šešėliai ant pavandenijusio. Tokie lengvi, perregimi. Šitie šešėliai netamsina ilgėjančių dienų šviesos.

PAVASARIŠKAS LIETUS

Lyja. Ant sniego, ant ledo. Tik pavasariškas lietus taip sodriai, iškalbingai lyja.

Įsiklausau į šito lietaus greitakalbę, bene išgirsiu žinią apie pavasarį. Erdvę užpildo lietaus kuždesys. Pirmykštis, slėpiningas, dar netapęs lyg prokalbe.

Skrenda į lietu kovai, nepaiso, kad sušlaps jų sparnų plunksnos. Prausiasi miškas žiemos miegą sklendančiais lašais. Kiekvienas medis ištiesia šakas šitam pavasariniam lietaui, nuo kurio tęžta pusnynai. Po jais jau virpa pavasario upokšniai, kurie bėgdami išmoks dainuoti.

MAŽŲ UPELIUKŲ SKAMBESYS

Kloniuose, įlomėse telkšo balos, sklidinios sniego tirpsmo vandens, tokio skaidraus ir gilaus, kad skęsta dangus. Kvepia drėgna žeme, atšuntančia medžių žieve.

Iš visų pusių klega mažutėliai upeliukai. Bevardžiai, bet visi jie vadinami vienu – Pavasario – vardu. Jų balsais prašneko bundanti žemė. Skanduoja tą klegesį, tą bėgsimą miškai ir laukai. Nežinau džiugesnės melodijos už pavasarinį upeliukų skambesį.

Klausausi, kaip alma sutirpęs sniegas, žiūriu, kaip spindinčia srovele suvilgo peržiem speigų sugeltas ievų ir alksnių kojas, ir bėga, bėga... Į pradžia, į atgimimą, į žydėjimą.

Alva čiurlena upokšniai. Skamba, taip skamba, kad jų beklausydamas pasijunti lyg ir pats būtum sustyguotas tai pavasarinei muzikai.

LEDONĖŠIS

Iškart nesupratau, kodėl šiandien taip lengvai sklinda kiekvienas net ir menkiausias garsas, taip toli nueina žvilgsnis.

Džiugiai klykauja kirai virš ištvinusios upės. Metasi aukštyn, sklando. Lyg šauktų, vadintų ir upę pakilti padangėn.

Plūsta patvinusi, lytis nešanti mano upė Šventoji. Srovė klupdo apsemtus karklus ir skuba, skuba. Tarsi norėtų pabėgti nuo savęs pačios, kuo greičiau nuskaidrėti.

Šiandien ledonešis. Gal ne tik upėje?..

CITRINUKAS

Nutirpus sniegui, plikuose, perregimuose lapuotinuose šunta ir vis labiau juosta pernai rudenį po medžių kojomis nugulę, dūlėjantys lapai. Nueis į žemę, taps trąša juos numetusiems beržams, alksniams, drebulėms ir visokiems žolynėliams.

Liūdna buvusios žiemos atmintis - nupalšusi pernykštė žolė, parudavę, sausi kraujažolių, bitkrėslių, jonažolių stagarai. Nors jau grįžta bundančios gamtos spalvos, bet jos dar neryškios, vis dar vyrauja pilkumos, pelenų ir rūdžių atspalviai, kurių tonuose nėra gyvybės, nėra šilumos.

Tačiau antai nuo pilkuojančio akmens ūmai atitrūko geltona liepsnelė ir atpleveno artyn, prigludo prie šulinio rentinio. Pažinau iš žiemos miego pabudusį drugelį citrinuką. Kveptelėjęs jis nuplazdėjo į sodą. Ten it liepsnelė blaksėjo tarp obelių šakų. Gal žadino pumpurus ir skelbė: Jau pavasaris!

ŽYDRA MIGLA

Dar prieš aušrotekį liovėsi lyti. Nutolo, nušnarėjo nakties lietus. Brėkstant ėmė keltis nuo žemės migla, kuri vis melsvėjo ir vienu tarpu pasidarė žydra. Gal tai ne migla, o pavasarinio lietaus iš žemės ištrauktas pašalas. Dabar neranda vietos, srūva pro medžių kamienus, padvelkia šalčiu.

Laikina, mįslinga šita žydra migla. Jos sūkuriavime, rodos, iš naujo bus sukurtos spalvos, pavidalai, mus supantis pasaulis išryškės kitaip.

Patekęs saulei migla ėmė sklaidytis, blykšti, ištirpo žydruma. Gal pasiliko ką tik prasiskleidusiame žibuoklės žiede.

ŠVELNUMAS

Džiugiai nuteikia gintaru gelsvuojantys lazdynų, rudai violetiniai alksnių žirginiai. Tačiau mieliausi akiai tie visų taip vadinamieji blindžių ir karklų „kačiukai“. Gal todėl, kad tai pirmieji pavasario, gamtos atbudimo ženklai. Rūpi tuos „kačiukus“ paglostyti, paliesti sidabriškai spindintį jų švelnumą.

Neiškenčiau šiandien nenuskynęs keleto karklo šakelių. Parsinešiau namo, pamerkiau į vazą. Kambarys pakvipo ežero vėju.

Ta puokštelė paglosto dvasią, veda mane jaunystės prisiminimų takais.

Ar tik ne ilgesys moko švelnumo? Netgi medžius, žolynus.

LIGUTĖS GIESMĖ

Dar anksti pavasarij, kai susilygina diena su naktimi, imu laukti šilo vieversio – ligutės. Įsiklausau kas rytą į Latavos šilus, apsidžiaugiu išgirdęs virš laukymės abipus keliuko ringuojančią ligutės giesmelę. Ji paprasta, neaidi, bet pakili, džiugi, sakyčiau, panaši į ką tik atsiradusio pavasario upeliuko virvenimą. Jeigu nematyčiau ir nepažinočiau šito mažo ir pilko paukštelio, tai pagalvočiau, kad ir kažkur aukštai sniegtirpio upeliukas čiurlena.

Virš Latavos sodžiaus širyt skamba ligutės giesmelė. Spurda paleista į erdvę. Spurda ir manyje.

PUMPURAI

Kasdien brinksta, sunkėja medžių pumpurai. Tuoju sprogs, išskleis lapus. Grįžta žaluma, grįžta ir žiedai.

Šiandien kone kiekvienas senųjų liepų pumpuras apdovanotas spindinčiu lietaus lašu. Gal tie lašai perduos būsimiems žiedams savo tyrumą? O agrastų krūmelis jau skleidžia savo lapelius, žaliai kibirkščiuoja.

Kalasi ir žolė. Ją kelia drėgmės prisigėrusi žemė. Glosto žvilgsnį pirmoji žaluma. Įdėmiau pasižiūrėjęs į bundančią pievą, tai šen tai ten pamatai ir rausvus ratilus. Ten dygsta rūgštyinės. Saulė tuoj nužalins ir jų rūgščius lapelius.

Dabar žolės dygimo, pumpurų skleidimosi metas. Pilnas vilčių, atgimimo nuotaikos. Šita nuotaika apima ir mane. Brinkstantys pumpurai gal pašnibždės atsinaujinimo slėpinį.

ŽOLĖS BALSAS

Nugrumeno pirmasis griaustinis, nušniokštė drungnas lietus. Vėl linksmi išspindo saulė. Ūmai sužaliavusioje miško laukymėje pilte pilasi žolė.

Nusivaikščiojęs po baltgirių, prisėdau ant kelmo. Ištiesiau pavargusias kojas, užmerkiau akis ir įsiklausiau, kaip žemė kelia žolę. Tylus, vos girdimas lyg alsavimo garsas sklinda po visą laukymę. Pro dūlėjančius pernykščius lapus, pro drėgną, atitokusią nuo pašalo šilainę kalasi žolė, išgirdusi tą amžiną užplūdusios šviesos šauksmą.

Kiekviename dar gležnučiame žolės daigelyje – skaidri, saulėta vis augančio būties džiaugsmo byla. Tas džiaugsmas kartu su svaigiu aplytos žemės, šviežios žalumos kvapu persiduoda ir man.

Klausausi gyvo želiančios žolės balso.

BERŽŲ ŠVIESA

Daug, kiek daug šviesos pavasario beržynuose. Steriliu baltumu svidi beržų kamienai. Tasai jų baltumas įgimtas, gyvas, šiltas, ne toks kaip sniego. Beržų šviesa tokia iškilminga kaip vargonų garsai.

Pavasaris - beržų prisikėlimas. Pridėk delną prie beržo kamieno ir pajausk, kaip tvinksi žemės syvai, kaip veržiasi ir plūsta sula į medžio šakas, į padangėn išbėgusią viršūnę, į kiekvieną su saule susitinkantį pumpurą.

Sula kvepia beržais, pavasario vėju. Jos skonis gairus, kaip ir tyriausio šaltinio vandens, o tas vos numanomas saldumas, tai lyg prisiminimas primirštų pavasarių. Gaivina sula žmogų, paukštį, net ką tik atbudusią iš žiemos miego muselę, skruzdėlę. Beržai tarsi donoriai.

Geriu sulą ir aš. Broliaujuosi su pačiu seniausiu visame beržyne, daug syk vėtrų genėtu beržu.

SUSKAMBO DANGUS

Ši ryt suskambo dangus. Drauge su aukštyn kylančia saule virvena vieversio giesmė. Sklinda, alma į kiekvieną atbundančią gyvastį, ir sveikina, sulaukus pavasario.

Ieškau akimis beribėje žydrynėje ir mane sveikinančio su pavasariu šio mielo giesmininko. Pagaliau pamatau jį aukštai aukštai – pavirtusį virpančiu, skambančiu taškeliu.

Nežinau, kaip ornitologai aiškina, kodėl vieversys skraidina savo treles į aukštybes, kodėl jo giesmei reikia dausų. Man atrodo, kad šito mažo paukštelio mažoras gali skambėti tik nematomos Kūrėjo rankos pakylėtas aukšton padangėn ir sujungtas su saulės spinduliu, su pavasario šviesa.

Šiandien išgirdau sugrižusį vieversį. Dangus jau nebus bežadis. Šito svarbaus įvyko gal nepraneš radijas, televizija, spauda.

ŽIBUOKLĖS

Pražydo žibuoklės.

Mėlynėsni už dangų, už jūrą jų žiedai atspindi kiekvieno į šias gėles žvelgiančiojo akyse. Mėlyna būna net užsimerkus. Mėlyna visą dieną...

Užlieja žibuoklių mėlynė miško atslaimus, tviska, tyvuliuoja iš tolo. Taip užsižiūriu į šiuos pirmuosius pavasario žiedus, kad, regis, išeinu iš savęs į žibuoklių žydėjimą, į tą mėlyną giedrumą. Grįžtu pašviesėjęs nuo gėlės tyrumo, jos atvirumo...

Ir dar man regisi, kad ir tau nešu šiandien žibuoklę. Nešu iš ano pavasario, kurį skiria nuo šito, dar mums duoto jau nemažai vasarų, rudenių, žiemų. Žibuoklę - gerumą ir padėką, kad esam kartu. Nešu dabar, jau nubalus smilkiniams.

BALTI IEVŲ ŠEŠĖLIAI

Ir naktį dūluoja žydinčių ievų šešėliai. Tarsi klaidžioja sutemose ir kažką šnabžda krintančiai rasai. Gal atgimimo paslaptį? Gal apie susigrąžinimą negrąžinamo?..

Ar tai nuo šiandakt neužmiegančio vėjo, ar nuo žvaigždžių plevenimo, dvejinasi balti ievų šešėliai. Gal pamažu artėdami ieško naujo pavidalo? Bene nori nusivesti į neišsipildantį sapną.

Svaigus, labai žemiškas ievų kvapas. Toksai kaip aną pavasarį... Atsklidęs pavirsta prisiminimu, atgijusiu reginiu. Tik jau išblukintu laiko. Kaip vaizdai ir veidai senoje fotografijoje.

Vėl žydi ievos. Visada norėsiu gėrėtis jų baltumu. Nušviesinančiu pavasario naktį ir atmintį.

LEMTIES BALSAS

Kukuoja gegutė. Kažkodėl pasidaro skaidriai liūdna išgirdus tą skardų „ku - kū“. Gal todėl, kad gegutės balso aidojime išgirsti slėpiningą lemties balsą suvoki, kad tuoj prabėgs dar vienas pavasaris, kad pats esi laikinas. Tai suvokė ir mūsų protėviai, lemtingame gegutės kukavime skaičiuodavo dar likusius gyventi metus.

Liūdniau nei pernai, užpernai širyt kukuoja gegutė. Nors tuoj vėlgi žydės sodai. Miškas atliepia gegutei mįslingu šlamesiu. Tankmė užsklendžia tą elegišką „ku - kū“.

Stoviu po sulapojusiu senoliu klevu. Taip pat girdinčiu gegutės kukavimą. Pasiklausykim, neskaičiuodami, kiek liko metų.

Ten toli, po šaltu debesiu sklando suopis. Mirties ar Amžinybės ženklas.

VAKARAI SU SLANKOMIS

Kone kiekvieną vakarą, blėstant saulėlaidos žaižaroms, iš prietemos tvindomo miško išnyra slankos ir praskridusios virš kiemo greitai nutolsta ir dingsta pušyno proskynoje.

Ūmai, netikėtai vakaro padangėje pasirodžiusios slankos siunčia į pavasario erdvę keistus, žmogaus ausiai neįprastus garsus. Nemoku aš jų nusakyti. Atrodo, kad tie garsai sklinda iš kosmoso, iš kažkokios bevardės žvaigždės. O gal tai užkoduoti šaukiniai ryšiui su nematomu, mums nežinomu pasauliu.

Nutolsta slankos skrisdamos viena ir ta pačia kryptimi – Šiaurės žvaigždės link. Jų palikti gaižūs balsai susilieja su tyliu užmiegančio miško šlamesiu.

Galop stoja tyla. Gilėja nakties dangus. Ryškėja išplaukėję bežadžiai žvaigždynai.

PELENŲ LAUKYMĖ

Prie kelio atšlajos glaudžiasi krūmų apsupta pievaitė. Ji atgręžta pietų pusėn. Čia pirmiausia nutirpo sniegas. Saulė išdžiovinò pernykštę nupalšusią žolę, peržiem buvusią ir esančią daugelio vabzdžių prieglobsčiu. Kažkas pro šal eidamas panūdo padegti šį sausą it parakas baltojyną. Ugnis padarė savo.

Juoduoja, dvelkia degėsiomis visa pieva, dabar jau tapusi pelenų laukyme. Apanglėjo ir krūmokšnių šakos. Ar suks šiemet čia lizdą devynbalsė? Pavirto pelenais čionai miegojusios boružės, kamanės, margasparniai drugeliai... Pelenai, pelenai! Jie ten, kur žydėjo gegužraibės, naktižiedės, gaisrenos. Kol neužžels žolė ir nepaslėps pelenų, čionai nenutūps joks paukštis. Ilga ir graudi pavasario diena ties pelenų laukyme.

Suku akis nuo kažkieno lengva ranka ir abuoja širdimi ugniai atiduotos pievos, nuo degėsiomis apėjusios laukymės ir tyliai sakau:

- Atleisk, gimtoji mano žeme!

STRAZDO GIESMĖ

Leidžiantis saulei aprimsta daugiabalsis pavasario miškas. Tik strazdui giesmininkui dabar pats čiulbėjimas. Skambiam jo rečitatyvui iš pradžių dar akomponavo kikilis, bet galop ir tas nutilo. O rusvas kanapėtas strazdas tupi eglės viršūnėje, ir viskas aplinkui prisipildo linksmo švilpavimo, pereinančio į guvų čiauškesį, paukštišką juoką. Ulba, švilpiniuota strazdas pačioje viršūnėje, turbūt šis giesmininkas nori, kad jį ne tik visi girdėtų, bet ir matytų

Leidžia jis savo balsą į vakaro prietamą, į besiskleidžiančiais medžių pumpurais kvėpiančią erdvę. Gieda, vibruoja liežuvėliu, lyg gertų saulėlydžio žaižaras. Savo vakarinę giesmę čiulba su tokiu įkvėpimu, su tokiu įkarščiu, kad nuo kiekvienos plunksnos, rodos, pabyra skambūs, aidojantys garsai. Ir kartu su juo ima giedoti viršūnę iškėlusį eglė, į prieblandą brendantis miškas. Jau nežinau, ar klausausi, ar ir aš giedu kartu su raibaplunksniu strazdu.

PRIE AKMENS

Pamiškėje, netoli seno ažuolo, guli įsikniaubęs šilainėn didelis, pilkas akmuo. Visada, kai tik einu pro šalį, parūpsta pasėdėti ant jo.

Rūpi ne tik man. Ant akmens kupros randu paukščių, kiaunių ir dar kažkokių gyvūnų buvimo pėdsakus. Štai ir dabar ant saulės išildyto akmens ką tik buvo nutūpęs margasparnis drugys dilgėlinukas. Ar jautė akmuo plaštakės prilietimą, gyvybės virpesį?

Atsisėdau ten, kur šildėsi miškan nuplazdėjęs, turintis tik vieną jam duotą pavasarį dilgėlinukas, ir susimąščiau. Kiek galėtų būti metų šitam apkerpėjusiam rieduliui? Kažin ar metais jis matuoja savo amžių? Ko gero, akmuo gyvena visai kitame laike, nebijo senatvės, žino amžinybės paslaptį. Glūdi apkerpėjęs, viduje užslėpęs granito žvilgesį, suakmenėjusias kibirkštis.

PO JAUČIAGANIO ŽVAIGŽDYNŲ

Iš nugiedrėjusios nakties padangės atvilnija žvaigždžių šviesa. O su ja kartu ir skrendančių į Šiaurę žąsų balsai. Skardūs, skanduojančios ilgesį ar viltį, lyg tveriantys žodžius. Skrenda jos pačiu dangaus skliauto viduriu, pro Liūto žvaigždyną, sparnais užkliudydamos jo pačią ryškiausią žvaigždę – Regulą.

Nutolo, nuklykavo žąsys ten, kur jas šaukė prigimtis. Lieku akistatoje su pavasario dangaus žvaigždėmis. Su virš galvos aukštai aukštai mirguojančiu Jaučiaganio žvaigždynu. Šio žvaigždyno oranžinės Arkturo žvaigždės šviesa įspindo į pumpurėtą drebulės viršūnę, palytėjo ir jau išdygusias ugniažoles, pripylė ugnies į jų būsimus žiedus. Pasvajojau, kad tie žiedeliai bus panašūs į mažas žvaigždeles, kurios vieną tylią naktį atsiskirs nuo žiedkočių ir nuplauks į dangų.

CINKUTĖ

Vis daugėja pavasario balsų. Kasdien nauji akordai, gamos.

Cinkt, cinkt, cinkt... Atsklinda nuo lazdynų skardus cinksėjimas. Skamba tarsi lašėtų krištolas. Arba lyg kas spaudytų vieną ir tą patį klavesino klavišą. Skaidrūs, lašnojantys garsai širyt skamba be perstojo. Tai garsinasi sugrižusi pilkoji pečialinda. Milda ją vadina cinkute. Tinka šiam pilkam paukšteliiui toks vardas. Dabar ir aš taip vadinu, kad nesumaišyčiau su kita kaimyne - ankstyvąja pečialinda.

Nesudėtinga, paprasta cinkutės melodija, tik trumpam pritildama, cinksėjo visą rytą. Garsai lašnojo tarsi akimirkos. Duotos visiems, kas sulaukė pavasario. Man dingojos, kad mažoji giesmininkė skaičiuoja tas pavasario akimirkas, lašnojančias į amžinybės gelmę.

SUSITIKIMAS SU ŽALČIU

Pamačiau jį tąkart po serbentų krūmu. Iš pradžių pamaniau, kad tai gyvatė. Tačiau pastebėjęs dvi ryškiai geltonas dėmes, tarsi auseles abipus gyvatiškai atrodančios galvos, įsitikinau, kad šitas, anksčiau nematytas sodo gyventojas yra žaltys.

Panorau iš arčiau pažvelgti į šį pasakose, sakmėse neretai minimą gyvastį. Žaltys pakirdo, pakėlė galvą ir savo juodomis nemirksinčiomis akimis nuvėrė mane. Tik akimirką truko ši akistata. Žaltys tučtuoju suvinguriavo savo raštuotu kūnu ir dingo serbentų pašaknėse.

Nežinau, ką jautė nužvelgęs mane ir paskubėjęs slėptis žaltys. Man pasirodė, kad ne tik jis, bet ir pramotė Gamta žvilgterėjo į mane, norėdama priminti teisę gyventi visiems jos vaikams.

AIDAS

Beržynas jau aidus. Atkartoja skambų pečialindos cinksėjimą, per akmenis teliūškuojančio upokšnio čiurlenimą. Paridena lapojantys beržai tolyn iš eglyno atsklidusį balandžio keršulio dūsavimą. Antrina beržynas ir iš kemsynų pakilusio, nuskaistėjusia erdve vibruojantį perkūno oželio mekenimą. Nardo tas ilgasnapis paukštis saulės užlietoje padangėje, išskleistomis uodegos plunksnomis užgauna, virpina spindulių stygas, toli pasklinda tas savitas garsas.

- Lapokit, beržai, lapokit!..

Laukiu, kad aidomuša sugražintų kokį nors iš atminties išdilusį, tarp medžių paklydusį žodį. Deja...

RASA ANT ŽOLĖS

Po kone visą parą driuokusio lietaus iškart sužaliavo kloniai ir kalvos. Pasikėlė žolė ir lapuotinuose. Želmenų adatos dygsniuoja prie žemės pernykščius nukritusius medžių lapus. Sparčiai stiebiasi žolynai. Trumpa jų kūdikystė. Kiekvienas augmuo - individualybė, turinti savo vardą, gyvenimo būdą, buvimo vietą ir užduotį žydėti, brandinti sėklas.

Pažadintas paukščių balsų, su anksta atsikėlęs ir išėjęs į kiemą džiaugiuosi skaisčiai žalia, tviskančia nuo rasos veja. Užkritusi ant žalios gyvos žolės ji tapo pastebima, turinti kam dovanoti savo tyrumą ir spindesį.

Kiekvieną žolelę, želmenėlį vilgo šaltinių vėsa dvelkiantis lašelis. Ir spindi spindi. It džiaugsmo ašara.

DREBULIŲ ŽYDĖJIMAS

Tik šį pavasarį pamačiau, kaip žydi drebulės. Nežinau, kodėl kitais kartais praeidavau pro drebulės nepastebėjęs šitų medžių šventės.

Priartėjęs prie drebulyno patekau į keistą prislopintą šviesą. Ji sklido iš žirginėtų drebulių šakų, viršūnių. Ir viską tarsi gaubė sidabrinė migla. Lengva, perregima it žemės alsavimas. Šviesa ir rūkas... Šie medžiai turi savy kažką slėpiningo.

Pakėlęs nuo žemės nukritusį žirginėlį supratau, iš kur sklinda šviesa. Pilki pūakai dengė it žarija žioruojančius žirginio žiedynus. Tos mažutės žarijėlės lyg skendėjo dūmuose. Reikėtų tik pūstelėti vėjui ir dar labiau sužėruotų ugnelės.

SAULĖLYDIS SU GARNIU

Jau kelinti metai nuo ankstyvo pavasario iki rudens kas vakarą virš mūsų vienkiemio praskrenda pilkasis garnys. Šis didelis paukštis išnyra iš pietinio dangaus pakraščio ir lėtai vasnodamas sparnais nutolsta kažkur anapus miško. Skrenda jis vis ta pačia, kaip užrėžta kryptimi, virš daržinės stogo, pro pačios aukščiausios pušies viršūnę. Pasirodo trumpam ir dingsta toks vienišas, paslaptingas.

Pamačiau tą vienišų ir šiandien, leidžiantis saulei. Sugrižo jis gimtinėn baigus tirpti paskutiniam sniegui. Tas pats, ar jauniklis? Traukia savo kasdieniu maršrutu, matyt, protėvių nužymėtu padangių platybėse.

Saulėlydžio lydymas pilkasis garnys įskrido į raudonų gaisų užlietą erdvę, ir pats iš pilko pasidarė raudonas, tarsi pakeitė plunksnų spalvą.

LAPŲ ŠNARĖJIMAS

Po vasarodrungių lietu, nugrumėjusio griaustinio iškart sulapojo drebulės, beržai, klevai, alksniai, liepos, kone visi lapuočiai. Žalias šviežias pasaulis užpildė mažus ir didelius akiračius. Ir boružės, ir aukštaskraidžio suopio...

Širyt anksti pabudo vėjas. Mane pasitiko naujas, jau primirštas garsas – lapų šnarėjimas. Verčiantis įsiklausyti. Tyliai šnara ką tik išsiskleidę lapai. Lyg iš toli, gal net iš Anapus sklistų daugiabalsė giesmė. Tarpais šnaresys visai prityla. Tada atrodo, kad tūkstantinė, nematoma minia šnabžda maldą be žodžių.

KLEVŲ LIETUS

Po klevais lyja. Krinta geltonai žali jų žiedeliai į žolę, į giedančio kikilio plunksnas. Šitaip geltonai linoja šiandien visi Latavos sodžiaus klevai.

Prieš keletą dienų jie žydėjo žydro dangaus fone. Kartais man atrodydavo, kad žydinčių klevų viršūnes gobia neregima, bet girdima bičių dūzgesio aura.

Dabar klevai arba medžliepiai (taip juos vadina kaimo senoliai) jau sulapoję. Aprengė kiekvieną šakelę žaliais, karpytais lapais.

Krinta, lyja klevų žiedeliai, atlikę savo paskirtį. Po medžiais geltoni ratilai. Giedras šitas klevų lietus. Bet jame jaučiu ir atsisveikimo su pavasariu liūdesį.

SODAMS ŽYDINT

Kokie dabnūs žydintys sodai! Baltomis pašvaistėmis pasklidę tarp vienkiemių. Kokie balti ir tyri vaismedžių žiedai! Lyg būtų nuplauti ašaromis, perėję per kančią. Jau žydi, skaistauja obelys, kriaušės, vyšnios...

Šiandien, regis, ne aš, o pats sodas priartėjo prie manęs. Tos senos obelys lyg seniai seniai nutolusios gerosios prosenelės, rodos, ims ir praturtins mane savo baltumu ir išmintimi.

Švelnus žiedo prisilytėjimas guodžia, ramina žadina viltį...

DEVYNBALSĖ

Vos tik ima brékšti, pasigirsta vyturio giesmelė. Ji kyla iš želmenų, iš dirvonų, auga iki pat dangaus, kuris įdienojus taps sklidas vyturių ir kitų giesmininkų balsų.

Ir miškas dabar bylus. Paukščių balsais gieda kone kiekvienas medis, krūmas. Štai iš sulapojusių žilvičių purpteli aukštyn devynbalsė, jos švelnus ir skardus balsas susišaukia su vingraus upokšnio čiurlenimu. Baigdama savo virtuoziską melodiją, devynbalsė, tarsi pritrūkusi kvapo puola į krūmokšnių žalumą. Be savo nuostabios giesmės ši paukštelė pilka, nekrinti į akį. Jinai tuoj vėlei, lyg pamėtėta pakyla iš krūmų, vėl kliauga, ulba, čiurlena.

Visą rytą savo sidabrinium lumzdeliu groja devynbalsė. Regis, pagal tą giedrį, džiugią melodiją šoka, garma Šventojon Latavos upelis, plazda virš aukso rakteliais tilindžiuojančių raktažolių plaštakės, sukasi ratu iš miško išbėgusios baltaveidės plukės...

LATAVOS UPOKŠNIO DAINA

Išgirstu ją atėjęs į pamiškę, įsiklausęs į visus garsus. Klega, dainuoja Latava, risdamasi per akmenis, bandžiusius ją užtvenkti virtuolius.

Dabar pavasarį šis vingrus upelis savo čiurlenimu tarsi antrina paukščių balsams, pasigauna jų intonacijas. Įgarsina nebylų akmenį, netgi vandenin įvirtusį stuobrį. Patinka man Latavos balsas. Toks pirmykštis, gyvas. Toks skaidrus, kaip ir iš paversmių surinktas ir genamas į Šventosios upę vanduo. Jį ne tik girdi, bet ir įkvepi kartu su pušyne išsifiltravusiu oru.

Dainuoja, teka Latava. Kaip pernai, užpernai, kaip prieš tūkstantį metų... Bėga pro baltas ievas, pro rudens nuauksintus beržus, šerkšno pražildytas pušis.

ŽALIOS VILNYS

Suvešėjo žolė. Žaliai vilnija pieva. Kai nubėga per pievą didelis, plataus debesio šešėlis, trumpam prigęsta žolynai, susigūžia spėjusios už kitas žoles aukščiau pasistiepti smilgos. Tačiau vėjas greitai nugena tolyn debesio draiskaną, jas dar pakedena pušų viršūnės, o virš pievos vėl šviečia saulė. Žaliose vilnyse it gintaro kruopelės blykčioja pradėję žydėti vėdrynai. Neseniai mažomis saulutėmis plieskusios pienės jau nužilo. (Botanikai šias mielas gėles vadina kiaulpienėmis, bet aš, kaip ir mano vaikystės kaimo žmonės, negaliu jų vadinti taip nepagarbiai) Tarp žalumos boluoja nužydėjusių pienių pūakai. Tokie trumpaamžiai, skrendantys nuo menkausio vėjo pūstelėjimo.

Tačiau dar gana daug tik kraunančių žiedus žolynėlių. Bėgančių į vasarą, jai nešančių savo žiedus. Žalios, žėrinčios vilnys ritasi lig miško, lig upės, lig smėlėto kelio.

SUDIE, PAVASARI !

Kaip ir jaunystė pavasaris nutolsta nejučiom. Tolsta jis su šermukšnių žydėjimu, su volungės skardžiu aidojimu. Jau nebeblaksi kaštonų žvakės, jau parūdijo alyvų žiedai. Nužilo pušų viršūnės, iškėlusios į saulę balzganai žalius metūgius. Krauna sėklų varpas išplaukėję žiemkenčiai ir vasarojus.

Šiandien lyja. Sodrus lietus priplakė prie žemės iš vėjų glėbio atimtas žiedadulkes, prilenkė sunkius pinavijų žiedus. Lietaus skambėjime girdžiu liūdnoką, primenančią praradimus gaidą. Darosi gailu šviesių ievų, sodų žydėjimo dienų, amžinai nutolusių, taip greitai prabėgusių.

Daug jau praėjo pro mane pavasarių. Mokiusių pajauti gėlę, medį, paukštį. Sudie dar vienam pavasariui. Mano žemėje buvusiam, pradėjusiam daug naujų gyvybių, užmezgusiam vaisius ir uogas, nusinešusiam atgimimo paslaptį.

Griežlės skardas paupės lankose veda į vasarą.

*LIEPŲ ŽYDĖJIMAS
(VASAROS ETIUDAI)*

PUTINAI

Niekada nepastebi, kada ir kaip ateina vasara. Tik pajunti, kad ji jau čia. Šįkart padvelkė vasara, kai pamačiau žydinčius putinus.

Baltuoja jie iš tolo tarsi būtų apkritę sniegu. Net svyra žalios šakos. Svyra po plačiai aidojančiu gegutės kukavimu. Iškvėpina vakaro sutemas sunkiu ir svaigiu kvapu. Gal žemės prakaito?..

Gyvą šviesą skleidžiantys putinai boluoja pamiškėje. Lyg nutolusio pavasario atšvaitai, lyg balti vėlių šešėliai, perėję į žiedus.

SPINDINTIS LIETUS

Saulė jau krypo vakarop, sėdo už klevo viršūnės. Sugrumeno griaustinis, virš pušyno slinko artėjantis juodas debesis. Pradėjo lyti stambiais retais lašais. Prieš saulę jie blykčiojo, dygsniavo žemę aukso gijomis..

Neramiai šniokštė pušys, dusliai čeženo drebulių lapai. Lietaus lašai sukosi verpetu, greitai artėjo ir žydrais blyksniai smigo į medžių lapiją, į žolę.

Neilgai taip sukuriavo dangus. Toldamas pietų link debesis neuždengė vakaro saulės. Vėl ėmė žybčioti paskutiniai lietaus lašai.

Saulėlydžio nuauksintas sužėrėjo visas Latavos sodžius. Po besileidžiančia saule, beribiu dangumi, po tyliu pušų ošimu. Spindėjo visą pavakarę lyg padėtas ant Čiurlionio karalių delnų...

GAISRENOS

Pabudo vėjas, Pasileido išilgai pievos. Kibirkščiuoja šilkažiedės gaisrenos skaidriose vėjo glamonėse. Vėjas, rodos, ims ir nuneš į toli tas gyvas raudonas žiežirbas.

Nežinau, ar dar yra ir kitų žiedų, kurie taip raiškiai, kaip gaisrenos, primintų ugnį. Neveltui šiai pievų gėlei parinktas toks vardas.

Gaisrenos... Ir vardu, ir savo žiedeliais šie lankose aukštyn išbėgę žolynai neša ugnį. Iš vasaros į vasarą. Neužpučia šitos gyvybės ugnies vėjai, neužgesina lietūs. Užgesina tik visagalis laikas. Kaip ir kiekvieną Kūrėjo sutvertą gyvastį.

Švelnučiai gaisrenų žiedai suplazda, suvirpa net nuo drugelio sparnelių mostų, net nuo mano alsavimo.

Virš gaisrenomis žybčiojančios pievos praskrido juodasparnė paukštė. Taip žemai, kad savo krūtine vienu tarpu palietė gaisrenos ugnelę. O gal ten buvo iš saktės atskridusi blezdinga - ugnies parnešėja?

BIRŽELIO AUŠROS

Kiek dabar tos nakties. Nespėja išblėsti vakaro žaros, o rytinis dangaus pakraštys jau šviesėja, blykšta.

Melsvai skaidrėja apyaušrio šviesa, smelkiasi į slėnius, į lomas, į miško tankmę. Dabar dar nėra šešėlių. Pavirstum paukščiu ir skristum į švintančias tolumas.

Iš upės slėnyje tvyrančio rūko brenda medžiai, lyg būtų ką tik išsimaudę ir nusišluostę baltais rasose balintais miglos rankšluosčiais.

Plyksteli tarsi iš žaizdro traukiamos raudonos saulės kraštelis. Nuraudo ten besibūriuojantys balti debesėliai.

Grižta į žemę spalvos, kibirkščiuoja rasa. Eini per pievą ir lieka tamsiai žalia brydė. Atsimerkia trumpai nakčiai sudėję bluostą žiedai, atveria vasarai savo kvapus ir skaistumą.

Jau veria spinduliai mišką, plazdantį žaliomis vėliavomis.

Kopia saulė į aukštą vasaros dangų. O žemė ant savo rasotų delnų pakylėja į saulę medžius, žolę, visa, kas gyva.

BALTA PLUNKSNIAI DEBESYS

Lekia, skrieja viena po kitos vasaros dienos. Lyg ir panašios, bet kiekviena vis kitokia pajautomis, išgyvenimais, nepakartojama savo spalvomis. Kaip nepakartojamas būna ir dangus, tos nematomų Visagalio rankų žydroje drobėje palietos akvarelės. Štai šiandien padangė visai kitokia nei vakar, užvakar. Prieš akis visas dangaus skliautas nusluoksniuotas baltomis, saulėje žvilgančiomis plunksnomis. Gulbių ar mano močiutės sektų pasakų paukščių.

Pamažu plaukia dausų mariose tie baltaplunksniai debesėliai, rodos, ieško žemėje ežero, kur galėtų paplaukioti.

Bandau išgirsti tolstančių baltų sparnų šiugždesį.

UŽ ŽIEDO ŽIEDAS

Braidau po vasaros pievas, žvelgiu į žiedais marguojantį žolynų pasaulį.

Kiekviename žolynėlyje pulsuoja žalias kraujas. Kiekvienam savas pavidalas, savas gyvenimo būdas, vedantis į žydėjimą. Kokia žiedų įvairovė ir vis kitokia spalvų dermė!

Linguoja, sveikinasi su vėju lieknosios smilgos. Savo violetinių žiedų sutemose po kibirkštėlę aušros nešasi snapučiai. Mirguoja baltais žvaigždynais žliūgių sąžalynai. Priglaudžia spindulį savo žiede šilingė ir dar ryškiau geltoniu plieskia. Lyg saulės veidrodėliai žalioje paskliautėje geltonuoja vėdrynų žiedeliai. Net pasistiebusios žvelgia į vasaros padangę baltagalvės. Kokie skautūs jų vainiklapiai, dabina jie kiekvieną graižą meilės, vilties ir ištikimybės spalva. Nors jau įdienojo, bet žali rasakilų lapai vis dar laiko ir rodo rasos tvaskesį. Aukštyn išbėgusios bajorės savo žiedus nudažė saulėlydžių purpuru. Jau gęsta žiburėliai žiognagių žieduose – lyg iš vario nukaldintuose žibintuose.

Visa pieva kvepia vasara. Už žiedo žiedas, už žolės žolė žalioje vasaros pievos galaktikoje.

DAUGIASPALVĖ DIENA

Išbrėško dar viena daugiaspalvė vasaros diena. Iš saulėtekio persmelkto lazdyno atvilnija devynbalsės giesmelė. Tokia tyra lyg būtų išskalauta rasoje. Sklinda, susilieja su medžiais, žole. Suskamba ir manyje...

Spindulių išblukintoje žydrynėje nė vieno debesėlio. Tik pora tamsių potėpių. Gal tai vakarykščio audros debesio palikti pėdsakai? Erdvė sklidina neaprepiamos šviesos. Pasiliekančios paukščių plunksnų blizgesyje, žiedų skaistume, drugelio sparnų spalvose.

Daug šiandien lankoje drugių. Margų, geltonų, melsvų, juodai baltų, raibų, ugniaspalvių... Skraido, plazda jie virš žiedų, virš žolynų, žydroje erdvėje išrašydami kažkokius ženklus, gal ir žodžius. Neperskaitau tų rašmenų, nežinau, ką jie reiškia.

Antai drugys mėlynukas nutūpė ant austėjos žiedo. Susiliejo dvi mėlynos spalvos. Tai vienas iš daugelio būties džiaugsmo mirksnių, turintis spalvą, nuteikiantis šventiškai.

PIRMOJI VASARA

Beržyno pakraštyje pridygo ąžuoliukų. Kokia galia juos iškėlė iš žemės? Stiebiasi išskleidę pirmuosius ąžuoliškus lapelius. Mažylius savo pirmąją vasarą pasitinkančius ąžuoliukus gožia žolynai. Lyg žalias lopšys linguoja virš jų kūpoliai.

Prabėgs daug vasarų, kol šie kūdikėliai medeliai taps tikrais ąžuolais. Galingais, plačiašakiais medžiais. Dar nėra paukščių, kurie giedos, suks lizdus jų guotuose. Dar negimė tie, kurie sėdės šių ąžuolų pavėny.

JONVABALIŲ ŠVIESA

Skaidrios vasaros naktų sutemos. Kažkur dausų glūdumoje prisnūdo aušra. Dangus kaip gilus ir sustingęs ežeras žiburiuoja nesuskaitoma žvaigždžių daugybe. Kiekviena jų savaip spingsoja, mirksi. Gal visata aibe savo akių sužiuro į mūsų žemę, miškus?

O po medžių kojomis, tarp žolynų, irgi žiba šviesuliai. Lyg būtų miškan pažirę mėnesienos trupinėliai. Tai jonvabaliai užžiebė savo žibintuvėlius, fosforinėmis ugnelėmis suspindo. Vasaros naktį jie žybo ne tik jonvabalėms, bet ir visam miškui. Gal net žvaigždėms.

JONINIŲ NAKTIS

Joninių naktį vaikštau po mišką, po laukymes, klausausi, kaip giliai ir gaiviai alsuoja pušynas. Prieinu prie ąžuolo, jį apkabinu. Nežinau, ar medžio, ar savo pulsą girdžiu...

Pro violetinę blandą boluoja pamiškės pievoje žliūgių sietynai, į žalias rasakilų saujeles naktis deda po perlą – rasos lašelį. Nuo žiedus tuoj skleisiančių liepų tarsi nuo senmočių sklinda gerumas, atjauta.

Dar labiau paryškėja tylą, kai kažkur krūme cypteli suspurdėjęs paukštelis. Turbūt susapnavo baisų sapną. Vėl tylu. Betgi šita tylą kaip muziką. Guodžia, ramina.

Grižtu pro beržyną. Lyg pro baltą didžiulę varpinę, kur miega artėjančio ryto varpai.

SNAPUČIAI

Šiomet išdygo snaputis prie pat trobos, šalia nuo stogo plūstantį lietaus vandenį surenkančios vonelės. Įsižiūrėjau į snapučio lapų atspindį vandenyje. Atspindys išryškino lapo linijas, karpinius. Kokia išraiškinga, subtili šitoji lapų grafika, ornamentika!

Ten, kur Latavos upokšnis sprūsta, klega nuo buvusios vandens malūno užtvankos liekanų, slėnio lankoje iki pat keliuko veša daugybė snapučių. Visa jų pieva. Kai pražysta, šita lanka plieskia violetine ugnimi.

Snapučiai – vasaros gėlės. Jų violetiniuose žieduose matau sujungtas dvi vaivorykštės spalvas – trumpiausių naktų mėlį ir aušrų rausvumą.

TYLOS SPALVOS

Nusileido saulė. Mišką gaubia tylą ir ramybė. Gaisų nurausvinto dangaus fone – žalia pušų viršūnių gotika.

Virš jų liepsnos spalva nudažyti debesėliai, jų properšose – žydras dangus. Gal tik vasaros pradžioje gali pamatyti tokį žydrą ir šviesų nakties dangų. O ten, anoje dangaus pusėje pilkšvų debesų padraikos kaip praėjusios dienos, valandos, visa tai – kas buvo, bet jau nebėra ir niekada nebegrįš.

Man rodos, kad tylą turi spalvą. Daugybę spalvų.

Šviesi šio vakaro tylą nuo paukščių balsų, nuo liepų šnaresio.

NŪO VETYGALOS ATODANGOS

Jeigu ateisi prie urvinių kregždžių išurbintos Vetygalos atodangos ir nuo šito aukštakalnio pažvelgsi į kitą, lėkštąjį Šventosios upės krantą, tai kaip iš paukščio skrydžio pamatysi žaliomis viršūnėmis banguojantį mišką. Iki pat horizonto, išdantyto aukštabokščių eglių, nusirita, suvirpina padangę žalia mūša. Girdisi tylus, bet nepaliaujamas, tarsi jūros, miško gausmas. Paūkanojusių slėnių šviežume filtruojasi tyrlaukių vėjai.

Po kojų, kone ranka pasiekiamo, plaikstosi į statų skardį pasilypėjusio beržo viršūnė. Visomis šakomis spurda baltakamienis medis tarsi norėtų skristi kartu su palaidu vėju.

Kitapus upės matau nusvirusį, savo šakas merkiantį į tėkmę gluosnį. Čiurlena, skamba, tomis šakomis lyg arfos stygomis groja veržli srovė. Upė tarsi akompanuoja miško gaudesiui.

BAUGI NAKTIS

Tarytum jūržolės draikosi beržų šakos. Po plačiais debesylų lapais šiąnakt mirė kamanė, atskridusi iš chemikalais nupurkšto lauko. Jau nesulauks jos pražydęs dobilas...

Žemuogių laukymėje šiąnakt išaugo drignė. Pilna nuodo. Išskleidė purvinai geltoną, violetinėmis gyslelėmis išraizgytą žiedą. Jo nelankys nei drugiai, nei bitės.

Išėjęs į naktį klaidžioja šviesus vasaros sapnas. Ar nesubadys jo erškėtrožių krūmai, šaltalankių šakos?

NAKTIŽIEDĖS

Pastebėjau, jog ne kiekvieną vasarą pievelėje šalia daržinės žydi naktižiedės. Užpernai tenai dūlavo it ilgam užsilaikiusi migla gana nemažas naktižiedžių plotelis. Žydėjo gėlė prie gėlės. Palikau nenušienavęs. Tikėjau, kad kitą vasarą jų bus dar daugiau, baltuos visas atšlaimas. Deja, praėjusią vasarą nei ten, nei kitur nemačiau nė vienos naktižiedės.

Tačiau šiomet vėl daug jų migloja pro sutemas, iškvėpina švelniu kvapu vasaros naktį, mėnesieną. Patinka man naktižiedžių kvapas. Gal taip kvepia ir gerųjų laumių kasos?..

Dieną naktižiedės nekvepia. Drobės spalvos primerktais žiedeliais žiūri į žemę. Nežinau, kur dieną dingsta tasai svajingas jų kvėpėjimas, pernakt srovenęs į žvaines vasaros sutemas.

LIEPŽIEDŽIŲ RYTAS

Vasaros rytas. Tviska, skamba, džiūgauja. Pabudęs vėjas maudosi liepžiedžių kvapniuose raibuliuose. Girdžiu jau pradėjusių darbo dieną bitelių dūzgesį žydinčiose liepose. Liepžiedžiais išsikvėpinęs vėjas nubėga per pievas. Jo pažadintos smilgos perdien linguos ir niūnios lopšines mažiems boružiukams...

Pakeliu akis į nuskaistėjusį, net žerintį vasaros ryto dangų. Aukščiausios eglės viršūnė vainikuota baltu debesėliu. O antai ten, nuo vakarinio dangaus pakraščio nematomas piemu atgena visą bandą baltų ėriukų. Ganys žydrose dausų lankose ir virš žiedais kupančių liepų.

MIŠKO AKYS

Šiandien noriu sveikintis su medžiu, vasaros gėle, paukščiu, laumžirgiu...

Paliūnės karklyne skardena nendrinukė. Jos giesmelė tokia skambi, tokia pakili, kad supa lyg vilnis ir plukdo į nežinomą tolą.

Linguoja švelniais, tyrais, tarsi iš rasos išplaukusiais stambiažiedžių katilėlių laukymė. Praeitum pro šalį nepažvelgęs į šias išpūdingas gėles, liktum nepažinęs jų grožio. Kiekviename pravirame žiede, pačiame violetinės taurės dugne blyksi mažutė proaušrė.

Žvelgia į mane miškas savo paukščiais ir gėlėmis, visa savo gyvastimi. Jaučiu į mane išmeigtą daugybę akių, Pro žaliuojančius medžius, išplaukėjusius žolynus slapta stebi mane miško akys. Smalsiai ir baikščiai stebi, kur eisiu, kur pasuksi, ar nieko nenuskriausiu.

VĖJAS NUO DEBESIO

Į vakarą kaitra atlėgo, bet slogi tvankuma vis dar tvyrojo perdien lyg blėstančio laužo dūmas virpėjusiame ore. Saulėtas dangus ėmė drumstis, viename jo pakraštyje kilo fantastiškų pavidalų debesys. Keitėsi jų apybraižos, atspalviai, pakraščiai tamsėjo. Galop jau kone pusę staiga pažemėjusio dangaus užtvindė tamsmeliai debesys. Plūdo jie lyg vandenyno bangos, pilni baugaus judėjimo, padangę užklojo vientisu audros debesiu.

Artėjančią audrą pajuto visi kas gyvas. Dingo, kažkur išsislapstė plaštakės, pritilo paukščiai, susigūžė, palinko gėlės, ėmė neramiai kuždėt medžiai.

Ūmai nuo artėjančio debesio papūtė aržus vėjas, supurtė medžius, pakėlė kelio smiltis, nubėgo, nuvinguriavo pievomis. Iš miško sklido vis stiprėjantis gausmas, šniokštimas. Pritemo.

Nematomi vėjo sparnai nešė juodą debesį. Krūptelėjo žaibu peržegnotas miškas, medžių viršūnėmis nudardėjo griautinis,

Vėl žaibas tarsi melsvas kardas, akinamu zigzagu perrėžė dangaus skliautą. Ypatinga, tik akimirksniui plykstelėjusi šviesa nutvieskė medžius, nuostabiai išryškino, išplėšė iš prietemos kiekvieną lapą, šakelę. Blyksnį palydėjęs trenksmas, rodos, net pametėjo mišką į viršų. Dabar jau visus garsus nustelbė prapliupusio lietaus šniokštimas. Guvus, vienodas, gaviomis čiurkšlėmis krintantis ant vasaros žalumos.

VOLUNGĖ

Vos tik nurausta rytai ir medžių viršūnes pasiekia pirmieji aušros atšvaitai, miškas suskamba paukščių balsais. Ir rodos, kad ne saulė pažadino paukščius, o jie išbudino saulę savo trelėmis, čiulbesiu, švilpavimais, ulbėsiu.

Skamba aidi miškas. Šimtai skudučių, lumzdelių, varpelių, smuikelių skelbia atbudimą, šlovina saulę, žemę, gimtinę. Ir sunku jau išskirti kurio nors giesmininko balsą, visi balsai susilieja į vieną iškilmingą, net ryto padangę išsiūbuojančią oratoriją.

Bet virš to daugiabalsio sąskambio gaiviame ore pakimba volungės balsas. Pakimba, kiek susilaiko, paskui pamažu pasklinda, nuaidoja į tolumą. Skardžiai ir kartu švelniai pučia lumzdelį ta balsamainė, auksaplunksnė, lyg saulėje išsimaudžiusi paukštė. Trumpam pritilusi pasiklausyti, kaip į tolumą nueina jos balsas, volungė kažko nepatenkinta ima sprangiai rykauti. Bet tuoj dar melodingiau ulba, jos kaitrus balsas nuringuoja virš miško, virš laukų ir ištirpsta ryto giedroje, tvaskioje žalumoje.

Įsiklauso į vasarišką skambią volungės melodiją beržai, drebulės ir tyliai šnara, tarytum ploja šiai saulės paukštei savo rasotais lapeliais.

PAMIŠKĖS PIEVOJE

Šita pamiškės pieva jau seniai yra mačiusi dalgį. Nuo pavasario lig rudens per ją nusirita margaspalvės viena kitą mainančios žiedų bangos. Nuo šiaurės vėjų medžių užstotoje pievoje, rodos, vasara pristabdo savo bėgsimą, kad pasigėrėtų, kaip žėruoja miškiniai gvazdikai, kaip sugeria saulės šviesą šilokai, kaip virš visų žolynų pasistiebusios lyg fakelai šviečia tubės.

Parūpsta man čia atėjusiam atvirst į pievą ir pagulėti apie nieką negalvojant, tik klausytis, kaip prie pat ausies groja žiogai, dūzgia bitelė, krebžda boružė. Pašaknėse vėsi žolynų sodruma dvelkia drėgna žeme, upe. Nuo virš galvos palinkusių žiedų kvapo tamsu tarsi besvoris ir kartu su kvapnia vilnimi nuplaukiu virš pievos. Kaip ir tie šviesūs papurę debesys priartėjusiame, pievą apvožusiame danguje.

PO PILNATIES ŽENKLU

Jau po vidurnakčio. Tačiau ganėtinai šviesu. Pilnatis švytuliuoja gryčios languose, lietaus vandens pilnoje vonelėje, blyksi kiekviename rasos laše.

Krustelėjo, be garso suskambo mėnesienos sidabru apvedžiotas violetinis varpelis. Bene jau paskutinis šioje vasaros pievoje. Gal jis susapnavo kamanę, gal pamojo tolstančiam į pilnaties užlietą begalybę baltam debesėliui.

Įsiklausau į nakties tylą. Išgirstu švelnų čežėjimą. Lyg birtų Sietyno žvaigždžių pelenai. Čeža tarp lapų, tarp žolės, raibuliuoja mėnesienoje.

Vėl tylu, tylu. Vilgo rasa medetkas, baltas dobilėlių galvelės, žydinčius bulvienojus. Dūluoja po pilnaties ženklų, mano miegantis sodžius.

ATĖJUS NAKČIAI

Ilgai ir ramiai gęsta vasaros vakaro žaros. Kaskart vis ilgėję šešėliai galop susiliejo, pasikėlę nuo žemės apglėbė mišką, išaugo lig dangaus. Regis, sujungė žemės ir kosmoso sąmonę.

Nubudęs nakties paukštis lelys verpia savo monotonišką melodiją, išstirpstančią sutemose. Ir gal ne tik man primenančią vaikystės vasarų vakarus.

Atėjo naktis. Pasėjo žvaigždes padangės platybėse ir kiekviename rasos lašelyje. Pro atvirą langą plūstanti vėsa pakvipo balintomis drobėmis.. Jau užmigo lig kitų metų pavasario nutilę strazdai. Norėčiau paglostyti jų raibas plunksnas, padėkoti už skambias giesmes, ir mane į dar vieną vasarą atlydėjusias.

SKARDENĀ GRIEŽLĒ

Īpusējo vasara. Nutilo lakštingalos. Pradējusios trumpēti dienos dar gēsta vangiai, nenoriai. O toje kimsētoje pievoje, užsklēstoje tirštai prižēlusiu, iš tolo dūluojančiu vingiorykštynu, kas vakarą pasigirsta dainelēs žodžiu „Krēs, krēs varškēs...” skandavimas.

Melodija paprasta, pirmapradē, ir kartu skvarbi, visam laikui įsirašanti į atmintį.

Įsiklausau į griežlēs balsą it šulinio svirties girgždesį. Ir man regis, kad ten, sutemų apklēstoje pievoje garsinasi ne paukštis, o girgžda, rieda į amžinybę mus paliekanti pavargusi diena.

LAUMŽIRGIO GIMIMAS

Gamta saugo gimimo paslaptį. Mažai kam yra tekę matyti, kaip atsiranda boružė, drugelis, kaip išsirita iš kiaušinio paukštelis, kaip ateina į pasaulį kiškėlis, stirniukas...

Vis dėlto šiandien man pasisekė pamatyti laumžirgio gimimą.

Ant kūdroje išaugusios strėlialapės papliauškos lapo, kyšančio lyg žalia strėlė iš pažaliavusio vandens, pamačiau atgrasios išvaizdos, dumblo spalvos vabalą. Įdėmiau pažvelgęs supratau, kad tai iš kūdros vandens išropojusi laumžirgio lerva.

Man bežiūrint lerva sukrutėjo, galva ėmė skirtis nuo kūno. Kartu su ja ištyso ir blizgantis plieno spalvos kūnas, kuris palikęs savo bjaurų apvalkalą virto laumžirgiu. Tiesą pasakius, tapo gražuoliu laumžirgiu tik tada, kai apdžiūvo prieš saulę, išskleidė visus keturis žvilgančius ir perregimus savo sparnelius. Ilgokai juos virpino, bandė, pagaliau pakilo virš kūdros, apsuko ratą, tarsi atsisveikino su dumblėta gimtine, pašauktas pramotės gamtos gyventi nuspurdėjo į pievas. Nuskrido ant savo jaunų sparnų nusinešdamas vaivorykštę.

Ant strėlialapės papliauškos liko prilipusi purvina išnara.

ATOLAS

Kas vasarą esu priverstas imtis dalgio. Nenušienaučiau kiemo, sodo, sodybon vedančio keliuko, reikėtų bristi per suvešėjusius žolynus. Ne vietoje želia ir drebulaitės, berželiai, blindės... Duotum valią, po metų, kitų miškas ateitų iki pat gryčios langų, klestėtų dilgėlynai. Gelbsti dalgis – dėdės Andriaus palikimas.

Kaip ir mano vaikystės laikais pašėsupio lankose, taip ir dabar čionai vasarą plaukėja žolynai. Apglėbia šiltas pievų alsavimas, dvelkia šieno kvapas, atplukdantis anų dienų prisiminimus.

Nušienautoje lomelėje vėl keliasi žolė, vėl linguoja aukštyn išbėgusios rūgštyinės (kiek jose sukaupta saulės energijos!), vėl žydi baltieji dobiliukai. Jiems tyliai vargonuoja bitės.

DEBESYLAI

Jau vis vėliau brėkšta, pastebimai trumpėja dienos. Bet rytmečiai dar vasariškai skaitūs. Ūmai nutolsta nakties sutema, tuoj gėsta žvaigždės, pernakt plevenusios virš gryčios stogo. Tik Aušrinė, sulaukia apyaušrio ir dar kuri laiką spindi pačiame dangaus pakraštyje savo magiška šviesa, ištirpstančia rasakilose.

Džiaugiuosi, kad nuo miško, nuo pievų vis dar sklinda žalios vilnys. Neskuba mūsų palikti vasara. Dar ne ruduo.

Paliečiu rasotą debesylo žiedą. Tokį panašų į patekėjusią saulę ir pulsuojančią gyvybę. Ant debesylo žiedkočio nemažai neišsiskleidusių pumpurų. Vadinasi šie saulaspalviai žiedai iki rudens džiugins mane, žadins tikėjimą šviesa. Kaip gerai, kad debesylus pasodinome patakėje, arti gryčios durų. Jas

pravėręs, kas rytą matysiu, kaip pateka ir užslinkus debesims tos mažos, skaisčiai geltonos debesylų saulutės.

ŽIOGŲ MUZIKA

Jie kantriai laukia, kada nutils visi paukščiai giesmininkai, ir tik tada, vasarai baigiantis, pradeda muzikuoti. Skardena, aidi žiogų ksilofonai tarsi laiko tėkmėje įgarsintos sekundės.

Virpa monotoniška gaida kaip plonutėlė šilkinio voratinklio gija. Ir niekur neskrieja, niekur nesibaigia. Tik nusėda į paskutinius pievos žiedus.

Šiandien visa pieva skamba nuo žiogų, jų melodijos užpildo vakarą, sujungia akimirką su akimirka. Nueina į gęstantį dobilo žiedą.

Kai ilgai klausaisi žiogų muzikos, apsibranti su ja, net užmiršti, jau nebegirdi to skambesio, atrodo, kad aidi, kažkam antrina tyla.

MIŠKĖ, NUSILEIDUS SAULEI

Šįvakar kartu su mišku palydėjau saulę. Perdien kepinusi, ji gintariniu obuoliu nupuolė ant medžių viršūnių, o paskui nuniro į švelnius ir lengvus debesėlius, kurie ėmė dažytis aukso spalva, galop nuraudo lyg užpilti vyšnių sultimis.

Dar kiek laiko lyg blėstančios anglys žioravo vakarinis dangaus pakraštys, virš žemės, virš miško plastėjo raudoni saulėlydžio sparnai. Sutemos negaišo, plūdo lyg pilkas rūkas, tirštėdamos mėlo, pirmiausia apsėmė klonius, užtamsino mišką.

Minga saulę palydėję medžiai. Pušys jau ne siaudžia, bet tyliai tyliai alsuoja. Atsidūsta neseniai vėtrų genėtas beržynas. Tik drebulės dar pusbalsiu šnekučiuojasi, niekaip nebaigia visko išsipasakoti.

Galop miškas nurimsta, nuščiūva. Pamažu nueina į juodą naktį.

MĒNULIO TAKAS

Iš juodo nakties miško išniro iki raudonumo įkaitęs mėnulio skritulys. Atsispyręs į medžių viršūnes, jis kilo aukštyn, blyško, viską apliedamas matine šviesa, kurioje keičiasi daiktų formos, spalvos, prislopsta atstumo nuovoka. Atsiveria nakties erdvė

Įkopęs į dangų mėnulis ima žaisti slėpynių su lėtai plaukiančiais, aukštybių vėjo genamais debesėliais. Išilgai ežero nusidriekia takas, sidabriškai raibuliuojantis, virpantis. Ežere ir paties mėnulio atspindys.

Jeigu tokią naktį išplauktum valtimi į ežerą, leistumeis mėnulio taku tolyn nuo kranto, irklais užgriebdamas tvaskų vandenį ir mėnesieną, sidabro žvynais pažyrančią ir nuskęstančią ežero gelmėse, tai kartas nuo karto rodytųsi, kad plauki dangumi tarp žvaigždžių ir mėnulio..

SAULĖTEKIO BALADĖ

Aušrėja. Jau rausvai nusidažė aukštaūgių miško eglių viršūnės. Jos pirmiausia pamatė ir pasitiko aušrą. Nei šviesu, nei tamsu, kažkokia tarpinė būseną. Pamažu ima ryškėti spalvos, kontūrai, pavidalai, kraštovaizdis.

Nuslydo per dangų pirmieji šilti spinduliai. Jų daugėja. Antai tarp pušų, susibūriavusių ant kalvelės, virpančia vėduokle sklinda spindulių pluoštas. Ūmai atbunda miškas. Teką saulė į kiekvieną žiedą, dvejinasi rasos lašuose.

Supasi rytas šalavijų lopšy. Vidury girios ant buvusio alkakalnio šnara jau vargiai sulapojantis šimtametis, septynšakis ąžuolas. Šaknimis sugėręs vyčio kraują, vaidilutės ašaras...

Toks įstabus saulėtekis. Rodos, jeigu pašaukčiau vardais išėjusius, jie atsilieptų.

SENOSE KĀPINĒSE

Baigia užželti kelias, kuriuo eidavo ir važiuodavo Vidugirio kaimo žmonės. Jau nebėra šio kaimo, nėra į jį sugrižtančiųjų. Buvusioje kaimavietėje liko tik dilgėlių užgožti buvusių pastatų akmenys, keletas baigiančių sudūlėti inkilų senmedžiuose ir pusiau užgriuvę šuliniai su juodu lyg meletos sparnai vandeniui.

Liko čionai ir kapinės su vos žymiais kapų kauburėliais, sulaukėjusiomis darželių gėlėmis. Dabar drąsiai ir nevaržomai į kapines žengia miškas.

Tarp kapinių brūzgynų stūkso keli antkapiai su geležiniais kryžiais – saulutėmis. Neatsistebiu nežinomo kalvio nagingumu, išmone, tais gyvataru besiraitančiais, iš geležies iškaltais spinduliais. Kaip reikia tikėti gyvenimo šviesa, kad ryžtumeis nukalti saulę!..

Miega buvusio kaimo žmonės po pušų ir beržų kojomis, iš dienų ir naktų išėję, tapę bevardžiais. Virš jų galvų geležinės, niekada nenusileidžiančios saulės.

TOJE RAGUVOJE

Virš drebulyno, virš gandro plasnojimo, virš mano galvos mėlynuoja bedugnis vasaros dangus. Mėlynuoja ir lubinai pamiškėje. Iš tolo žiūrint sunku suprasti, kur dangaus ir kur žemės mėlynė. Raguva pilna nusėdusių kvapų. Aštriai ir karčiai kvepia pelynais, pušų sakais, nuo anos smėlėtos kalvelės atplūsta stiprus, labai žemiškas čiobrelių aromatas. Daug įvairių kvapų susemia šita raguva. Bet ji man ypatinga ne tik kvapais. Nusileidęs į žalia prieblanda apgaubtą raguvos dugną, pažingsniavęs stirnų taku, pradedi kitaip matyti medžius ir žoles, regis, ir pats daraisi kitoks.

Pilna raguva kvapų, pilna regėjimų. Tokių neįprastų, sunkiai suvokiamų. Manding, iš tiesų čia mano būta seniai, labai seniai.

Būta dar bevardžio ir beminčio.

LAŠALŲ ŠOKIS

Saulė arti laidos. Ilgi medžių ir krūmų šešėliai nugulė upę, sujungdami abu krantus. Saulėtą ir tamsų, Virš vandens, virš geltonuojančių lūgnių mirga, virpa oras. Lyg dulktų lietus. Tai skraido lašalai – skaidrūs kaip lašantis vanduo vabzdžiai.

Nepažįsta šie skaidrasparniai žiemos, pavasarių, rudenio... Jiems skirta tik pora, trejetas vasaros dienų. Ir tai geriausiu atveju tiek išgyvens, jei nepateks žuvims, édrūnams žirgeliams, žvitruolėms kregždėms.

Žiūriu, kaip žemyn aukštyn skraido lašalai. Ne šiaip sau skraido, jie šoka meilės šoki. Pradėtą dar tada, kai nebuvo dabartinių žvėrių, paukščių. Šoka šoki, kuriame šių trumpaamžių vabzdžių pabaiga ir pradžia.

Daugumai lašalų šis vakaras ir šokis bus paskutinis. Rytoj šoks jau kiti jų gentainiai.

ALSUOJANTI UPĖ

Ji niekada neturi ramybės. Vis bėga ir bėga, tarsi ieško savęs tarp vingių ir užtakių, tarp smėlėtų krantų.

Atlajuose viena kitą gainioja bangelės, norinčios šokti kartu su saulės blyksniais, su vis dar gaisruojančių raudoklių atspindžiais.

Įsiklausau – kažką kužda srovė pasilenkusiam gluosniui.
Įsižiūriu – plaikstosi seklumoj maurabragiai lyg žylantys undinių plaukai.

Šiandien nusileidus saulei, atvėsus orui, nuo upės kyla rūkas. Atrodo, kad upė alsuoja. Giliai, visa krūtine. Pavargusi nuo galinėjimosi su kelią pastojusia rėva.

Alsuoja upė į kiekvieną dar neužgesusį pakrantės žiedą. Lyg norėtų įpūsti jiems gyvybę savo drėgna gaiva.

VĒJO TRĪPTIKĀS

Papūtē vējas ir nuo linažolēs nukrētē ant žemēs pavargusią bitę. Jinai neįstengia pakilti, nuskrusti. Sudilo darbštuolēs sparneliai per vasarą.

Įsiūbavo vėjas vinkšnos viršūnę, kur tupėjo varnėnai. Jie pakilo ir nuplasnojo. Gal ne vėjo pabūgo paukščiai. Gal juos pabaidė iš kažkur vėjo atpūstas pyktis, pavirtęs mirtį nešančiu virusu?..

Išsklaidė vėjas šėmus debesis. Pasvido dangus. Atsivėrė erdvė ligi kraujo spalvos saulėlydžio, ligi sužibusių žvaigždžių.

DAR EINŪ...

Dar kvepia miškas avietėmis. Ir tasai avietynoju prižėlęs klonis tarsi pripiltas gaivos.

Dar plieskia atšlaitėj aguonos. Taip ryškiai, raudonai, tarsi būtų sugėrusios miško brolių kraują.

Dar skraido kregždės ir dūzgia bitės. Dar nesidrumsčia šaltinio vanduo.

Dar einu pasitikti rudens.

*GU DOBELIŲ ŽAROS
(RUDENS ETIUDAI)*

RUDENĖJA

Kaskart vis ilgiau užsilaiko rasa. Šalta ir blizgi. Miške, pievose, visur laukuose padaugėjo voratinklių, kurie, rodos, tam ir pasklido, kad surinktų labiausiai mirguojančius rasos karolius.

Gera žiūrėti, kai voratinklių šilke virpa rasos perliukai. Gera matyti, kaip dar spindi lyg saulės veidrodėlis snaudalės žiedas. Gera pabūti tyloje, regėti pro buvusius pavasarius, vasaras...

Jau tolsta vasara, priartėjo ruduo. Gaila ir liūdna, kad reikia atsisveikinti su vasara. Tad noriu atsižiūrėti į laukymę nuauksinusius paskutinius rykštenių žiedus, į gęstančią lubino žvakę, į vėjo linguojamą baltagalvę.

Tarp džiaugsmo ir liūdesio krinta pirmieji pageltę lapai.

DIENAI BRĖKŠTANT

Trumpėja dienos. Ir aušros jau ne tokios svidžios. O širyt, kai dangus bežvaigždis, apniukęs, švinta lėtai ir vangiai.

Pamažu iš tamsos išplaukia medžiai, namai, pakelės akmenys, laukas... Bet jų pavidalai dar tokie neryškūs, nepatvarūs, kad, rodos, kiekvienas daiktas ar vaizdas gali pereiti iš vieno į kitą, nusidažyti kitokia spalva. Akmuo gali tapti krūmokšniu, šiaudų stirta - drambliau, stulpas - milžinu...

Brėkstant tarsi iš naujo kuriasi pasaulis, palengva viskas įgyja savo pavidalus. Pradedi suvokti, kaip visa yra laikina, trapu, pažeidžiama. Aižėja, dūžta tylą krintant rasos lašams.

Brėkšta diena. Bekūnė, neapčiuopiama lyg migla. Ir kartu tokia tikra. Ji pratęs riešutų brendimą, auksių žydėjimą, sutalpina savy visus pragyventus metus.

MEDŽIŲ ŠNEKA

Balti virš miško plaukiantys debesys dar labiau pabrėžia dangaus begalybę. Tik kažin ar jaučia ją pavasariniai pelėžirniai, niekada neišeinantys iš ūksmės.

Šiurena vėjas medžių lapus, bluzgina šakas. Kiekvienas medis vis kitaip šnara, šneka. Tik ta didžioji eglė ošia vienodai, ramiai, lyg žalioje varpinėje tilstantys varpai...

Bandau įsiklausyti į medžių šneką. Ką jie byloja, gal pasakoja apie savo gyvenimą? Štai šitoji aukšta, nuo vėtrų pražilusi tuopa, ko gera, porina apie jos drevėje gyvenusią gražiagalvę. Nuraudę šermukšniai puikuoja savo uogomis. Per vasarą gerokai ūgtelėjusi drebulaitė, lyg iš žemės išniręs žalias sparnas, plazda, prašo neužstoti saulės. Mostiguodami šakomis beržai ragina vienas kitą įduoti vėjams savo sėklas...

Šnara, šlama medžiai. Kiekvienas savaip bylus. Nori būti matomas ir girdimas.

BERŽŲ SĖKLŲ

Pasiūbuoja vėjas eglių kankorėžius, tarsi pasvarina ant savo delnų. Dar reikia bręsti sėkloms, dar vėjui nėra ko veikti eglyne. Nuskrieja jis į beržyną.

Žirginiai jau pavirto sėklojais. Linguoja nuo vėjo beržynas ir lyg būrys baltmarškinių sėjėjų beria sėklas. Mažas, vos išžiūrimas, bet slepiančias savy ir šaknis, ir viršūnę.

Pilnas oras gelsvų beržo sėklų, pagautų vėjo, sklandančių it miniatiūriniai paukščiai. Ieško vietos, kur nukritusios galėtų sudygti.

Vėjo blaškomos sėklos krinta ant žolės ir akmenų, ant kelių ir upėn. Pasiseka toms, kurias priglaudžia žemė. Yra vilties tapti beržu, save atkartoti baltastuomenėje giraitėje.

Pribiro beržo sėklų ir man į plaukus.

ATSPINDŽIAI EŽERE

Tarsi didelė mėlyna akis žvelgia ežeras į išblukusią dangų. Lyg žalios blakstienos pakrantes rėmina nendrynai. Gera čia paežerėje pasėdėti ant suolo ir ypač gera rašyti. Siela it baltas atskleistas lapas susilieja su pakrantės žolynais. Ant popieriaus kartais užrėplioja skruzdėlė, užšoka žiogas. Ir kažkaip savaime, lyg be niekur nieko, gal iš ežero gelmių, gal iš miško glūdumos atplaukia mintys, žodžiai.

Šiandien ežeras lygut lygutėlis. Kaip veidrodis. Antai ten toliau nuo ežero pakraščio apskritimus lyg skriestuvu brėžia plaukiojančios antys, tiesiu brūkšniu link tolimos pakrantės iriasi laukiai. Atspindi ežere krantų linija, debesys, kiekvienas arti vandens esantis augalas, net ant palinkusio gluosnio šakos pakibęs lyg skaitgijos voratinklis. Viskas dvigubinasi šitame didžiulyje veidrodyje. Virpa, šmėkši atspindžiai.

Grakščiai skraido virš ežero baltasparniai kirai. Kai jie retsykais paliečia vandenį, tai, rodos, susitinka su išnirusiu iš gelmių savo antrininku.

Žiūriu aš ir į savo atvaizdą atabrade. Brendant sujudintą bangelių, ne visai realų, lyg atšauktą iš antipasaulio.

PĒDUOTAS AKMUO

Kimsētame tarpumišķyje tylu. Jau nuščiuvo skardus metalinis griežlēs balsas, neskanduoja savo šaukinių jerubēs. Šiapus karklyno glūdi nemažas akmuo. Ant jo kerpētos kupros aišķių aišķiausiai matosi kanopos žymē.

Po lietaus arklio pēda prisipildo vandens. Atsigeria atskridę paukšteliai. Prisimenu pasaką. Išgēręs to vandens gali pavirsti žirgu...

Mįslingas šis pēduotas akmuo. Ką byloja, ką reiškia toji kanopos žymē? Gal tai senos išnykusios genties valdų žymuo, gal jos totemas? Akmuo tyli, saugo paslaptį.

NEUŽMIRŠTUOLIŲ ŠVIESA

Iš rudenėjančio miško ištrūkęs bėglus upokšnis vingiuoja drėgnoje pievoje. Daiktais šalia upokšnio dar melsvuoja vasarą žydėjusios ir turbūt dar kartą pražydusios, į rudenį atėjusios neužmirštuolės.

Koks švelnus sieloje atsiliepiantis Neužmirštuolės vardas! Pasižiūri į šiuos dangiaspalvius žiedelius ir prisimeni, kas buvo džiugaus, saulėto.

Neužmirštuolės... Akių mėlynė, į žolę nupuolusios giedro dangaus skiautelės. Kai tik pamatau šias kuklias, tikras, tik rasomis kvepiančias gėlytes, regiu ir kitas vaiskias akis, girdžiu nebylų prašymą neužmiršti.

Žvelgi į neužmirštuoles ir jos žvelgia į tave. Žadina viltį.

SUOPIAI

Virš miško aukštai padangėje sklendo suopiai. Suka ratus, suopia, gal iš džiaugsmo, gal vienas kitą paakindami, protarpiais visai nevasnoja sparnais, pakimba ore. Nežinau, niekada nežinosiu, kiek ir kokių pastangų reikia tiems paukščiams taip pakibus išbūti aukštybėse. Niekada nepajusiu to dausų ritmo. Galiu tik stebėti, kaip virtuoziskai nardo, supasi padangėje suopiai.

Šių paukščių nebaugina erdvės begalybė ir tai, kad ten nėra jokio atspirties taško. Sklendo aukštaskraidžiai suopiai viršum miško, sklendo virš rudens.

Žiūrėdamas į juos, prisiminiau suopio iškamšą kaimyno bute. Nušiurusią, su neva pakeltais sparnais. Nušovęs paukštį, nepasisavinsi jo skrydžio. Kaip niekam, niekada neįmanoma pasisavinti upės bėgsmo, lakštingalos giesmės, gėlės žydėjimo.

Skraido, be perstojo skraido šiandien suopiai. Lyg visai nejaustų laiko ir būtų tapę erdvės savastimi.

PRIARTĖJA

Išėjęs iš namų tiesiai patraukiau miškan. Stabtelėjęs žiūriu į priartėjusius beržus. Spinduliuoja jie per vasarą kauptą saulės šviesą, kiekviena rudens nuauksinta medžio viršūnė tarsi apgaubta nimbu.

Priartėjo ir ąžuolai. Tyliai šnara, galingi, orūs. Beria giles. Pasijutau tarp jų lyg tarp išmintingų, dorų, daug ką gyvenime perpratusių senolių.

Priartėjo pavėlavęs ar jau antrąkart šiomet suspėjęs pražysti miškinės žliūgės žiedelis. Balta žvaigždele mirga iš vystančių, sukamblėjusių žolynų. Priartėja, taip priartėja tasai baltas žiedelis, regis, kiaurai mane persmelkia, kažkur giliai palikdamas savo šviesą.

Dideli šiandien medžiai ir paskutiniai rudens žiedai.

IŠSKRENDĀ GERVĒS

Nubalžusia padange, pro romius ir besvorius debesis, traukia tiesiai pietų link gervių trikampis. Traukia iš palengvo, lyg tausodamos jėgas ilgai, varginančiai kelionei. O gal joms gailu skirtis su tėviške, ir pauščiai nenoriai, neskubėdami ją palieka. Nori įsidėmėti tuos gelstančius miškus, ištuštėjusių laukų platybes, savyje išsinešti gimtojo krašto gamtovaizdžius. Skrenda, lėtai plasnoja gervės, gailiai klykčioja. Lig pat širdies sklinda tas skvarbus šauksmas. Jame ir atsisveikinimo liūdesys, ir kvietimas į tolumą.

Gervių virtinė išilgai padangės tarytum rudens stygos.

Tolo nutolo išskrendančios gervės. Žiūrėjau joms įkandin, kol jos dingo, susiliejo su padangės pakraščio dulsvumu. Man pasirodė, kad gervės ant savo sparnų išsinešė dar vieną vasarą.

Išskrido gervės. Jas lydėjusiose akyse liko trumpam nugiedrėjusio, rudeniško dangaus žydrynė. Jau be skrydžio, be šauksmo.

DREBULYNŲ ŠVIESŲ

Atskambėjo, atmirgėjo per vasarą drebulės. Stovi nuauksintos rudens. Spindi lyg saulės sesės.

Dar mirga, plazda, dar ne visus lapus išdalijo vėjams nušvitosios drebulės. Daug dabar šviesos drebulyne. Rodos, lyg čia būtų kažkur paslėptas galingas, nutvieskiantis medžius šviesos šaltinis. Kiekvieną lają gaubia žaižara, kurios spalvomis dažosi akimirkos, būsenos.

Žvelgdamas į rudenio drebulyną, į jo plazdesį, lauki, kad jis ims ir nuplauks, auksaspalves bures iškėlęs, per mėlyną, nuskaidrėjusią erdvę.

Vaikštau po lapus barstantį drebulyną. Užberiantį šituo savo lapakričiu dar vieną trumpėjančią dieną. Vaikštau. Tarp medžių, tarp lapų kritimo, jaučiu ir savo rudeni.

PILNĀTIS

Virš miško pakibo mėnulio pilnatis. Lyg didžiulis burbulio žiedas. Pražyduš vidury dangaus.

Kiekviena medžio viršūnė šianakt su pilnaties aureole. Ir jau neišmatuojama aukščiau. Turi ir kitą matmenį.

Pilnaties šviesos sklidinas miškas, laukas, ežeras. Net ir tie sidabriškai žvilgantys ajerai tarsi išdygę iš mėnesienos.

Žalzganoje matinėje šviesoje kitaip negu dieną atrodo krantas, slėnis, krūmai. Viskas – paslaptis. O ana sena vėtrų apgenėta palaukės vinkšna tarytum milžinė iš vaikystės pasakos. Su pakeltomis į viršų jau belapėmis šakomis – rankomis, kažką lemianti.

Žvelgia į žemę pilnatis. Taip mįslingai, žyniuoniškai. Rodos, ims ir sumainys šešėlius, sudvejins medžių šerdis.

PRIE DREVĖTO ALKSNIO

Kimsėtas, drėgnas šitas galumiškis. Čia auga tik alksniai. Dabar, po pernelyg įskalsusių rudens lietu, jie braido peršlapusiomis kojomis po telkšančias balas. Samanoti, nužilusiais kamienais, pakumpę. Štai šitame storakamienyje alksnyje juoduoja drevė. Prisiminiau, vasarą mačiau čia perinčią gražiagalvę, gebančią suvaidinti gyvatę. Tuščia dabar drevė, žiojėja po medžio gumbu lyg po didele nosimi. Iš tolo žiūrint ta drevė tarsi šauksmui praverta burna, kaip Munko paveiksle. Negirdžiu šauksmo, bet matau jį, plevenantį tarp medžių, nutolstantį juodvarniu.

Šaukia, be balso šaukia žilas drevėtas alksnis. Ir stovi jis pabaly lyg koks vaidila. Dar kiek ir, regis, šitas sen medis mane užkalbės, gal net pavėrs žalčiu...

VĒJO BALSAS

Šiaušia vējas medžiu ļaja, šiurina žolynus. Skuba, lekia. Tarsi norētu pabēgti nuo savęs, nuo savo siautulio.

Nenumaldomai aržus šiandien vējas. Matomas ir girdimas. Gaudžia, švilpia. Pažadina dangū ir paukščius. Koks senas ir amžinas vējo balsas! Senesnis jis už žodį, už dainą. Senesnis jis ir už paukščio sparnų šnabždesį, ir už atodūsi...

Skamba, ūžauja vējo balsas. Kaip iš toli toli sugrižęs šauksmas skamba virš rudenį pasitinkančio miško, virš dobilo žiedo, virš išblēsusio laužo...

PILIAROŽĖS

Atsisėdau ant suolo galutrobėje, noriu pasigrožėti paskutiniu piliarožių žydėjimu. Nuo viduvasario iki rudens darželyje priešais gryčios langus jos kupėte kupėjo įvairiaspalviais žiedais. Sodriai raudonais, rožiniais, tamsraudoniais, kone juodais. Tačiau dabar apleipo švelnus piliarožių atlasas, prigeso jų ugnis, plieskusi priešais langus. Dabar vos blėsuoja. Kiekviename jau vystančiame žiede tarytum slypi ašara, padvelkia smilkalų kvapas, kurį permuša saldžiarūgštis pūstančių bulvienojų ir permirkusio atolo dvokas.

Jau nešvies, neatneš džiaugsmo vis labiau blykstantis ir stabarėjantis sąžalynas. Kartu su amžinu laiko tekėjimu išeina ir gėlės. Tolsta. Nežinau kur žemėje ar danguje pasislėpė nuostabios piliarožių spalvos. Inkrustavusios mano kasdienybę.

PRO VAIVORYKŠTĖS VARTUS

Čia saulė, čia lietus. Permaininga šita rudens diena
Nuslinko anapus Šventosios upės tamsėliai debesys.
Kažką vis dar patys su savimi šneka nuo medžių krintantys
lietaus lašai. Švystelėjo saulė ir ūmai virš Latavos sodžiaus
išsiritė vaivorykštė. Vienu galu ji atsirėmė į Sabaliūnų
kalvas, kitu – į Andrioniškio šilus.

Septynspalviai vaivorykštės vartai atsivėrė į rudenėjančias
platumas. Nematomas dailininkas dar labiau paryškino
vaivorykštėje avietinės spalvos apvadus, ir dabar jau visu
savo kerinčiu grožiu žėri, vilioja į nežinią šitoji Laumės
juosta.

Paskęsta akys vaivorykštės spalvose, apjuosusioje kaimą,
mišką, visą čia esančią gyvybę. Man dingojasi, kad pro
šituos spalvingus vartus danguje išeina paliekanti mus
šiluma, paukščių giesmės, žydėjimo džiugesys. Baugiose
erdvių gelmėse neatšaukiamai tolsta buvusi vasara.

Neilgai žaižaravo žemę ir dangų jungusi arka. Išblėso ji,
debesims vėl užklojus saulę. Šaltos dulksnos mariose vėlei
paskendo gaisruojantys sodžiaus klevai, beržų, drebulių
pašvaistės.

RŪKAS

Širyti, kai tik išbrėško, sodžių apsėmė šėmas rūkas. Skendi jame medžiai, regis, plaukioja, palikę šaknis.

Dingo spalvos, kontūrai, ribos, nėra nei kalvų, nei klonių, viskas ištirpo rūke. Vis dar tirštėjančiame, kylančiame lig medžių viršūnių, lig paties dangaus. Netgi sodybos, jų pastatai vos įžiūrimi, nerealūs, kažkokie pamėkliški. Bekraštis, bematis rūkas tarp dangaus ir žemės.

Nutolo pilkšvoje begalybėje miškas, upė. Neskraido paukščiai. Net ir vėjas pametė kryptį, pasiklydęs užmigo.

Man rodosi, kad prisidengusi šituo sūkuriuojančiu šydu mintis ieško savo išraiškos, neįvardinta dvasia – kūno, tveriasi naujos pradžios.

BOBŲ VASAROS DIENĀ

Gintaru spindi toļumos. Vis labiau tuštējančios, vis labiau atsiveriančio rudens dangui.

Kieno vardą šnabžda jau vystančios neužmirštuolės? Atsisveikinu su jomis, mielomis ir kukliomis gėlelėmis, regis, saulės išblukintose žydrose jų akelėse ne rasa, o ašara žiba.

Trumpam suturi geltono lapo kritimą žemėn apsunkęs, rasos lašais lyg perlų vėrinium pasidabinęs voratinklis. Nurudo, apvyto platūs, didžiuliai sodo pakraštyje vešėjusių debesylų lapai, iš tolo jie panašūs į nupuolusio pašauto suopio sparnus

Kur bepažvelgsi – ruduo. Dvelkia rudeniui ir šita saulėta bobų vasaros diena. Prisiminus vasarą pasidaro kažko liūdna ir ilgu. Nesustabdysiu bėgančio laiko. Nesulaikysiu išskrendančių paukščių, neišsaugosiu antrą kartą šiomet pražyduosio pienės žiedelio spindesio...

Nuo gėstančio, tamsraudonio piliarožės žiedo atitrūksta pasidabrintos voratinklio gijos ir iš lengvo plaukia tolyn. Tarytum žiedo dvasia...

Per rudenėjančius laukus ir miškus kūprina nužilusios, trumpalaikės bobų vasaros diena.

VAKARO DANGAUS SPALVOS

Viskas mainosi laiko tėkmėje. Net ir dangus kasdien vis kitoks. Šįvakar dangus nusluoksniuotas nuo tamsiai pilkų iki sidabriškai balšvų debesų. Rytinis pakraštys spindi rugiagėlių spalva, vietomis pereinančia į violetinę. Beržynai šitame fone svidi savo kamienų baltumu. Nenusakomos spalvos pietinis dangaus pakraštys. Panašus į tirpstantį, pavasario vėjų plėšiamą ežerų ledą. Spalvingiausia padangė vakarų pusėje. Žėri ji gintaru, daiktais nutaškyta tamsiais plėmais, lyg sustingusiais inkliuzais. Saulė jau nusileidusi užušilin, bet visas vakaris dangaus kraštas skleidžia keistą, oranžinę šviesą.

Prieš akis esanti kalva tarsi su aureole, ant kalvos dunksančių medžių viršūnės apvedžiotos švytinčiu oranžiniu kontūru, ta ugnine vakaro dangaus spalva. Ir miškas, ir sodyba taip pat švyti tarsi būtų padėti po didžiulės stalinės lempos gaubtu. Kokios nuostabos vakaro dangaus spalvos. Užsižiūrėjęs į jas pamiršti kasdienybę.

SUGRĮŽKITE, PAUKŠČIAI!

Juodesnė už sietuvą rudens naktis. Bet ir šioje tamsoje skrenda paukščiai. Girdžiu jų balsus ir netgi sparnų mostus. Nakties skrajūnų garsai šią tamsą naktį kur kas labiau ataidi į sielą nei dieną. Jau antra para padangių tiltais traukia į pietus žąsys. Kažkaip nepastebimai iš miškų ir laukų dingo mažieji paukšteliai. Liko zylės, kėkštai, geniai, šarkos... Tuštėja mano sodžiaus erdvė.

Žemė – paukštis – dangus. Kaip tie skrajūnėliai nepasiklysta dausų platybėse, iš toliausių tolybių randa kelią namo? Gal Kūrėjas davė paukšteliams šeštąjį gimtinės jausmą, kuris neleidžia paklysti, paršaukia į gimtąjį kraštą.

Mąstau apie išskrendančius paukščius, tas jų kasmetines nelengvas keliones. Ne visiems jiems bus lemta sugrižti. Nelinksma man klausytis šios nakties, pilnos sparnų šiugždesio, už miegančio pušyno tolstančių balsų, kuriuose nerimo gaidos.

Veltui vakar bandžiau skaičiuoti Latavos padangėje pragirksinčias žąsų virtines. Jos skrido ir skrido. Skrenda ir šianakt, nors tokia tamsi, bežvaigždė naktis. Liūdni paukščių balsai terpiasi net į sapną, kuriame žydi mano vaikystės sodo obelys ir šneka išėjusieji, arti buvę žmonės...

PASKUTINIAI ŽIEDAI

Vaikštau po pievą, atsisveikinu su paskutiniais žiedais. Skleisteniais, kraujažolėmis, trispalvėmis našlaitėmis...

Išseko mėlis lubinų laukymėje, dvelkia vytuliu jau netekusi sodrumos ir blizgesio žolė, aptraukia rūdys paparčių vėduokles. Bet pušyno atšlaitėje iš tolo spindi it saulės pūslai žydinčios snaudalės. Tasai gyvas jų žiedelių geltonis tarsi trykšta iš žemės.

Kokia maloni staigmena šią rudens dieną pavienis ir toks atsitiktinis kiaulpienės žiedas. Glaudžiasi jis prie žemės, bando slėptis žalių karpytų lapų skrotelėje, nesistengia kaip pavasari stiebtis aukštyn, matyt, rudens vėjų įspėtas apie nuožmias šalnas.

Žydi dar ir kraujažolės. Lyg tirpstantis sniegas boluoja savo žiedynais, skuba žydėti, brandinti sėklas, kurių labai prireiks žiemojantiems paukšteliams.

Iš visų vėlyvų rudens žiedų bene labiausiai džiugina trispalvės našlaitės. Štai pakrūmėje jų visas būrelis pasitinka mane, žiūri atgrėžusius savo violetinius, geltonus, baltus veidelius. Tuo savo švelniu ir įdėmiu žvilgsniu tarsi prašo atsako į švelnumą, į meilę. Jie švies man ir pro tamsią rudens naktį, pro šlapdribą, pro gėlą.

SAULĖLYDIS PLAUKIANT UPE

Prieš ištraukiant valtį į krantą, rūpi paskutinį kartą šiemet pasidarbuoti irklais, pasileisti pasroviui iki tolumoje dunksančio, upei duoti kelią prasiskiriančio miško.

Blausėja trumpa rudens diena. Saulė jau nebeakina, raudonu kamuoliu glunda prie žemės. Upė teka tiesiog į saulėlydį ten toli susitinka šviesos ir vandens srauja. Iš dangaus pakraščio ir iš vandens žiūri sėdanti saulė. Lyg dvi didžiulės, spindinčios kažkokios nežemiško būtybės akys.

Pakrančių medžiai brenda į šešėlius, pranašaujančius nakties neišvengiamybę. Tik jų viršūnės, nutviekstos raudonų atšvaitų, atrodo iškilmingai, šventiškai, lyg bokštai vitraže.

Dar labiau parausta visai prižemėjusi saulė. Užsiplieskia raudoni pusė dangaus. Upė dabar teka į ugnies jūrą, kur susidurs dvi priešingybės – ugnis ir vanduo. Ir, rodos, jau nebėra krantų, nebėra valtys, tik nenumaldomas artėjimas į liepsną. Saulėlydžio žaromis paženklintas kiekvienas medis, žolė, praskrendantis paukštis. Net į upės vidurį įsibridęs akmuo kniūbso su saulėlydžio žyme ant šlapios kaktos.

Teka upė į Saulėlydį. Nieko nepalaukianti, vis tokia pat – priartėjanti ir nutolstanti.

AKIVARAS

Nutilo aidūs baublio atodūsiai baigiančio užakti ežeriūkščio nendrynuose. Užgeso tamsraudoniai lyg laužo žarijos trindažolių žiedai, per vasarą žioravę raisto pakraštyje. Iš tolo sublizga akivaras tarsi raisto akis. O tas pilkšvai juodas vanduo it gludintas plienas. Nežinia, kas slypi ten tamsiose, niekada neatsiveriančiose gelmėse. Gal mamuto pėdos, gal seniai nukritusio meteorito atšvaitas?..

Protarpiais akivaro vanduo sujuda. Lyg kas ten būtų atsidusęs.

Žiūriu į akivarą kaip į Paslaptį. Kur nedrįsta artintis medžiai, kur neveda joks takas, kur juoda užmarštis.

DIDŽIOJI TYLA

Jau miega vasara nukritusiame lape.

Taip tylu miške, kad gali išgirst skrendančio kranklio sparnų mostus, krintančių lapų plazdėjimą, vėjo kvėptelėjimus. Ir tas pašlaitėje almantis upokšnis iš tolo girdimas kaip žvanguliai. Gal taip skamba rudens tylą?

Tylą dar labiau pabrėžia žvaigždėtas, šalną žadantis vakaras, lig skambesio nuskaidrėjęs, pušynuose atsišviežinęs oras. Baisu sutrikdyti šią tylą, ištarsi žodį, tai, regis, jo aidas atsimuš į Paukščių taką, suduš tylą, subyrės žvaigždėto vakaro didybė.

Užstojo tylą, tokia didelė, jog į ją nugrimzta žemė, pasineria medžiai.

LAPAMS KRINTANT

Kur tik pažvelgsi – lapų mozaika. Tviska raudonai, geltonai, rusvai... Kiekvienas medis vis kitokiais atspalviais žėri. Bet lapkritis visiems vienodas. Tokia lapuočių lemtis.

Kas rytą ant priebučio laipto akmens randu padėtą klevo lapą – spindintį it žvaigždė iš vaikystės padangės.

Kaip plasta, spinduliuoja saulės peršviestas beržynas. Sklaido jį vėjas lyg knygą, plėšo lapus. Properšose nuskaidrėjusi žydrynė. Leidžiasi pašlaitėn nušviesėjusios, nenoriai barstančios savo lapus guobos. Artinasi prie upės lyg norėtų pabėgti nuo lapkričio. Tačiau ir aname krante krinta lapai, vėjas nuogina medžių šakas.

Tarytum didžiuliai žibintai šviečia klevai. Šviečia atšlaime ir... many. Stoviu nutviekstas lapų kritimo. O jie krinta ir krinta. Mirga, blaškosi, regis, ne tik medžių, bet tai ir mano dvasios atšvaitai.

PO ŠALNOS

Neveltui prieš porą trejetą dienų taip gausiai traukė dausų keliais paukščiai. Šianakt atsėlino šalna. Tik įdienojus saulė ištirpdė baltą šarmą ir ledokšnius. Tačiau šalnos padariniai liko. Jie lyg mirties ženklai...

Vakar dar plieskę, žydėję jurginai dabar giunkso nuleipusiais, nujuodusiais lapais, o puikūs žiedai nurudę, jau nebegyvi, bejausmiai. Prigeso ir medetkų žiedeliai. Tik putinų uogos raudonuoja kaip raudonavusios.

Net žvangėdami krinta žemėn, nespėję pagelsti, nušalnoti uosio lapai. Atrodo, nukris visi, uosis liks plikutėlis. Tyliai ramiai barsto paskutinius lapus liepos. Pakando šalna žiedus, nublyškino žolę, pagreitino lapų kritimą. Nuo jų kritimo žiburiuoja nuvaiskėjusios tolumos, blyksi stiklėjantis oras. Dabar visur pilna lapų. Ir žemėje, ir erdvėje. Šiugždančiais nuauksintais kilimais gula lapai po kojų. Pro jų geltonį sublizga voratinklių žilė. Dvelkia ledine vėsa, vytimu ir kažkuo ilgesingu, nutolstančiu.

Iš kažkur, gal iš nuskaistėjusių rudens platumų, atsklinda mintis, jog ir žmonių likimai primena lapus... Pasidžiaugę pavasariais, vasaromis, pro šalnas, pro lapkričius nueiname į savo rudenius. Pajautę vienatvę, patyrę kančią nukrisime nuo Gyvybės medžio, bedvasiai kūnai pavirs žeme, nutolsime lyg niekieno ir niekada nebuvome pašaukti.

Krinta lapai į pačią dienos gelmę. Krinta, nugula į nebūtį.

RUDENS VĒTROJ

Šiandien siautēja vējas. Krintančiu lapu pūga. Apnuoginti medžiai atrodo varganai, iškart pasenusiais.

Ar atlaikys viesulo šuorus toji senutėlė drevėta liepa? Girdžiu kaip girgžda, rauda atgairėje.

Vējas bloškia prie žemės žilą, pavargusį juodvarnį, kurio akyse vis dar spindi vasaros padangė. Ar šitame švitre juodvarnis nepames savo sparnų?..

Kaukia vėtra - ruduo. Siaučia, dūksta, nerimsta. Įmanytų - užpūstų visus žiburius, atplėštų medžius nuo žemės, išrautų šviesią svają.

Sutemo. Kur tie naktiniai drugiai, kurie kas vakarą belsdavosi į mano apšviestą langą?

GUDOBELIŲ ŽAROS

Po slogiu rudens dangumi gūžiasi jau belapės blindės. Slegianti gruodo ir sniego tikimybė suplūdo į miškų, laukų, ežerų tylą. Plyti blukūs, vėjams ir lietui atviri toliai.

Sužvarbau vaikščiodamas Šaltupio slėniais. Atbuko akys nuo visur įsigieriančios pilkumos. Nustebino pro šakas žioruojantis raudonis. Lyg būtų ten užsilaikę vasaros saulėlydžio žarų atšvaitai. Einu į tą rudens blandoje spindinčią šviesą.

Raudonuoja, tviska sodo pakraštyje apkibusios ugniaspalviais vaisiais gudobelės. Tarsi karoliais išsidabinusios, nors jau plikos, belapės. Netoliese stovintis vėjo taršoms gluosnis linguoja viršūne, mojuoja šakomis, lyg kviestų puošėivas kaimynes priėti prie upokšnio, jo veidrodyje pasigrožėt savo papuošalais.

Plieskia, žioruoja gudobelės. Žvarbus vėjas, regis, dar labiau įpučia, surusina jų šakas nusagsčiusias žarijas. Gudobelių žaros nušviečia pamiškę, nupalšusią pievą, Šaltupio vingį. Nušviečia ir mano veidą.

Dabar vėjas lyg nebe toks žvarbus. Gal apšilo raudonose gudobelių žarose?

PAVAKARYS SAULĖTAMĖ KRANTĖ

Nešasi upė raudonus šaltekšnių atšvaitus. Kur juos nuplukdys? Ar paliks kelyje?

Kaip sirpi miško uoga į debesį sėda saulė. Raustantis vakarinis dangaus skliautas su jame įsispaudusiomis medžių viršūnėmis tarsi vitražas. Tenlink skrendantis paukščių būrys, rodos, atsitrenks ir pažirs spalvoto stiklo šukės... Ties upės vingiu užlūžta spinduliai. Vienas krantas tamsus, kitas dar saulėtas, be šešėlių.

Mudu stovime šitame saulėtame krante. Ant tavo plaukų spindi užkritęs guobos lapas. Geru savo žvilgsniu sugrąžink man neužmirštuolių šviesą. Iš visų buvusių vasarų.

MAUMEDŽIAI

Numetė beržai paskutinius lapus. Užgesus beržynams labiau papilkėjo besaulės vėlyvo rudens dienos. Sklidinos tylios gėlos, šaltos miglos, kur slopsta noras ieškoti, dyla mintis.

Vieną tokią niūkią dieną tarp belapių medžių pamačiau auksaspalvę pašvaistę. Priėjęs arčiau ir įdėmiau įsižiūrėjęs supratau, kad šitaip skelbia savo buvimą maumedžiai. Pageltusios jų spygliuotos šakos svidėjo tauria bronzą.

Šitoji maumedžių aura auksino visą pamiškę, giedrino ją matančiųjų veidus, tarsi teigė, kad tik lydymas šviesos ieškai tiesaus kelio.

Po saulėta maumedžių padangte nors trupam užmiršau rudens darganas ir pagelingą vėją.

MIŠKO ŠIRDIS

Miškas šiandien užkalbėtas krintančių lapų šiugždesiu. Tyliai šniopuoja pušys, kurių viršūnes glosto nematomasis vėjas.

Aure ten, įlomėje, augalotų medžių užstotoje drebulaitėje švytuliuoja vienintelis užsilikęs, jau rūdimis paėjęs lapas. Švytuliuoja, plazdena tas lapas it laikrodžio švytuoklė, nors čia neužpučia vėjas. Rasi, jį judina laikas.

Tyliam miške ūmai pasigirsta genio kalenimas. Einu į tą garsą, noriu paganyti akis į nuo vaikystės laikų žinomą paukštį. Valandėlę veltui dairausi, kol pamatau tą miško šaunuolį. Antai jis, anapus storos pušies kamieno. Kyščioja tik genio galva, ritmingai stuksenanti jau keletą dienų nemačiusiame saulės miške.

Sustoju, nenoriu nubaidyti paukščio. Tegu darbuojasi, gelbsti mišką nuo kenkėjų. Žiūriu iš tolo, klausausi. Ir tarytum girdžiu, kaip ten plaka miško širdis.

AKMENYS

Guli jie pamiškėje samanoti, įsikniaubę į žemę. Ir tarsi saugo buvusį laiką savo krūtinėse. Gal ir kažkieno sielos įkalintos akmenyse. Nieko neprisišaukiančios, kalbančios tyla.

Vienas pakrūmėje gulintis akmuo perskilęs perpus. Gal žaibas jį perskėlė, o gal iš nevilties, per šimtmečius susitvenkusios, sprogo akmens širdis?.. Akmens viduje atsivėrusiame plyšyje raudonos dėmės. Tarsi suakmenėjęs kraujas, arba ugnis. Matau ir gelsvus brūkšnius – prieš tūkstantmečius sustingusius spindulius. Bandau išvelgti ir kažkieno bruožus. Keistus ir nepažįstamus.

Guli pamiškėje akmenys. Lyg prieštvaininės būtybės. Gal atgytų patekėjus mėlynai saulei, išdžiūvus marioms?..

MIŠKĖ TIES GLŪDUMA

Kiekvieną kartą nuėjęs į mišką patiri ką nors nauja, pamatai kitaip negu anksčiau. Ir pats miškas nuolat keičia savo pavidalą, būdą, nuotaiką.

Šiandien berdamas paskutinius lapus miškas mąslus, godojantis. Pačios aukščiausios pušys savo žaliomis viršūnėmis kedena nužemėjusius, išdrikusius lyg pilkos vilnos debesis. Bene iššukuos tą pilkumą, ir vėl pasirodys saulė.

Miško glūduma lieka glūduma ir vėlų rudenį. Ten dabar gal vaikšto Medeina ir saugo tylą. Apkerpėję seni, drevėti medžiai, regis, išmokys paukščių kalbos.

Kaip visuomet paslaptinai siaudžia miško glūdumos eglės. Tarytum kužda užmirštus vietovardžius. Ir tas glūdumos šaltinis vienu gaisu alma tarsi lemties versmės.

PASKUTINIAI LAPAI

Užgeso rudens spalvų margumynas. Į dulksną kaip į vandenį įbrido miškas. Užplakė lietūs, užpūtė vėjai klevų ir beržų šviesą. Pradėjo juoduoti prie žemės prigludę drebulių lapai. Nurengti lapuočiai pasiruošė sutikti žiemą. Bet antai vieno berželio viršūnėje dar šviečia keli skaidriai geltoni lapeliai. Anksčiau pilname spalvų miške nebūtum į juos atkreipęs dėmesio, tačiau dabar šie kažkodėl dar nenukritę lapeliai traukia akį, mirga gyva ugnele.

Kartais tiek nedaug reikia, kad palengvėtų širdis. Užtenka pažvelgti į vasaros saulę sugėrusi medžio lapą, į vaivorykštės spalvomis žaibaruojantį rasos lašelį, į skrendantį paukštį... Ir ateina džiaugsmas būti, pajauti vienybę, tą šventą ryšį su gimtuoju kraštu, su gamtos pasauliu.

NĖPAKLUSĘ LAPKRIČIUI

Kokie galingi šitie šimtamečiai ąžuolai!. Štai šiandien savo diržingomis, gumbuotomis šakomis sutramdė įsismarkavusį vėją, surišo jam rankas.

Stovi ąžuolija, užgrūdinta kovų su vėtromis ir pūgomis, stora žieve lyg šarvais pridengusi kamienus ir šerdis. Stovi visa savo gyvastimi apglėbusi lopinėlių gimtines.

Ąžuolai lieka ąžuolais, kai galynėjasi su vėtromis ir pasitinka žiemą. Stovi jie galusodėje, nepaklusę lapkričiui, savo šakomis nusitvėrę už nužemėjusio švininio dangaus. Metalu žvagantys nenumesti ąžuolų lapai tarsi iššūkis aržiams viesulams.

O ąžuolai, ąžuolėliai, ar nuvesite mane į padavimų šalį, kur žodžiai pavirsta lapais, mintys - šaknimis, žvilgsnis - skrendančia blezdinga!

VIENINTELĖ ŽVAIGŽDĖ

Dienos visai trumpos, niūkios. Vargais negalais išbrėkstančios. Ko gero, išauštančios tik tam, kad atskirtų vieną naktį nuo kitos nakties. Vis tokios bežvaigždės, gilios, lyg bedugnė sietuva.

Šianakt pamačiau žvaigždę. Vienužę visame juodame danguje. Žibėjo ji virš miško, radusi debesijoje properšą, mirguliavo žydra šviesa. Tokia šviesa, kuri sugražina tikėjimą giedančiu vyturiu, žydinčia šilagėle, mano žemės atgaja.

Toji vienintelė anos nakties žvaigždėlė suspindo man mažute, ryškia prosaule.

PAUKŠČIO BALADĖ

Skrenda didelis, ligi šiolei neregėtas Paukštis. Vienas sparnas žemei, kitas dangui. Plasnoja iš pavasario į pavasarį, nuo aušros prie aušros.

Skrenda paleistas tų, kurių nebėra. Kurie pavirto žole, migla, ištirpo pamirštame aide. Lokia pas tuos, kurie ateis. Ten, kur mąsto ir godas godoja medžiai, kur žydi dar neišdygusios obelys...

Skrenda plasnoja Paukštis. Pasivadinęs mano vardu. Ir nešinas mano gyvenimu.

TAMSA

Saulė jau retai kada pasirodo, vis trumpesnė diena, vis juodesnė naktų tamsa. Šioje tamsoje dingsta Latavos sodžiaus miškai ir kalvos. Dingsta ribos tarp pasaulio ir tavęs. Belieka tik išsiklausyti į save, pajauti kadaise čia gyvenusius, dabar amžinai nutilusius. Mus skiria prabėgęs laikas – užaugęs miškas, daugybės naktų sutemos.

Ir išbrėškus neskuba trauktis tamsa, jos žymės lieka pilkuose žemyn sėdančiuose debesyse, šaltame pro medžių kamienus srūvančiame ūke. Tik pasirodęs pasislepia ūkanose juodvarnis. Būkštauju, kad jis, virš galvos praplasnodamas neištartų mano vardo...

Neišsiblaivė padangė ir šiandien. Liko besaulė. Po pietų ėmė temti. Vėl artėja tamsa, slėpdama savyje tai, ko žmogui neduota žinoti.

ŽVILGSNIS Į PAUKŠČIŲ TAKĄ

Per visą žvaigždėtą dangų driekiasi, dulsvai boluoja Paukščių takas. Kažkodėl man atrodo, kad jis prasideda nuo pietinėje galusodėje dunksančio šilo. Iš ten pasikėlęs padangėn tolsta nei akimis, nei protu neaprepiamose aukštybėse.

Ligi begalybės atsivėrusiame danguje skamba gedulinga tyla. O tasai blausus debesėlis, plaukiantis Paukščių tako link, gal žemę palikusios vėlės šešėlis?.. Tolsta į bežodį pasaulį, į amžinybės sietuvas.

Žvelgiu į Paukščių taką. Dingsta ribos, atstumai.

SUSTINGUSIOS AKIMIRKOS

Nespėjo nuo beržo šakos nukristi mėnesienos blyksnį sugavę rasos lašai. Juose suledėjo, sustingo akimirkos.

Priklausios ir šitam beržynui, ir žvitraakei zylutei... Buvo duotos ir man... O dabar suspindo tuose suledėjusiuose lašeliuose gal tik tam, kad primintų, koks laikinas gyvenimas. Medžio ir gėlės, paukščio ir žmogaus... Visos žemiškos gyvasties.

Kai įdienojus vėl panorau pažvelgti į tą sustingusių akimirkų spindesį tarp plikų beržo šakų, bet ten jau niekas nespindėjo. Medžio šakas plaikstė žvarbus vėjas, vėl atginęs alavinius lietaus debesis.

Pro šaltą dulksną šviečia žiemkenčių želmenys.

PRIEŠŽIEMIO ELEGIJA

Užgeso bėgūnė žvaigždė juodame priešžiemio danguje Gal
nuskriejo į kitas sferas. Visoje paskliautėje vienintelis
žiburėlis.

Šiapus ir anapus smėlėtos kalvos tyliai ošia pušys. Ošia, lyg
vargonuotų rudens mišparams. Aviliuose snaudžia bitės,
sapnuoja vasaros lankas, žydinčius sodus, medumi dosnias
liepas.

Vargais negalais prašvito. Šaltame, pelenų spalvos rūke
prapuola stirnų takas. Dar tirštesnis, pramaišiui su
prietema rūkas prie upės. Ten jau nevaikšto gerosios
laumės.

Gal jau širyt paliūnėje vilkuogės pasės savo sėklas. Išlytas
drumzlino lietaus. Kažkur toli, girios glūdumoje stūgauja
vilkas. Jam atliepia maišyto kraujo vilkolakio balsas...

PILKOS DIENOS

Blėsta prie šulinio rentinio prilipusio lapo geltonis. It nukritusios žvaigždės atšvytulys.

Šiandien peleninių debesų draiskanos vėl murzina tolymas. Ant miškų, ant laukų, ant apnuogintų medžių, regis, užmestas didžiulis drėgnas voratinklis, kurio neįstengia suplėšyti ištuštėję vėjai. Juoduoja į aukštą, jau visai nusišėrusią žolę nubirusios, niekieno neragautos gervuogės. Retai kas vaikšto šituo dygiais gervuogienojais užėjusiu, prie upės vedusiu taku..

Jau kelinta diena šaižiai rykauja kėkštai. Jų sprangūs balsai lydi ir mano rudenį.

LYJANT RUDENS LIETUI

Lyja. Visą dieną žvaga lietus, priplakdamas prie žemės nukritusius lapus

Lietus, nupalšusi ir ištuštėjusi erdvė, nukritę lapai, peržydėję ir nurudavę žolynai, – užuomina apie išėjimą. Ne tik vasaros. Bežadė žemė pavėrs trąšomis atgyvenusius. Vardan naujų gyvybių, naujų gyvenimų.

Rūdija arkliarūgštės, debesylai, lubinai po šituo žvarbiu rudens lietumi. Baiminuosi juodo akmens žvilgsnio, primenančio, jog visi mes esame trapūs, laikini. Už nematomos ribos, kažkur anapus nuėjo paskutinių žiedų spalvos.

Lyja. Erdvė pilna lietaus lašų šnabždesio. Bandau nugirsti, suvokti nors vieną tos prokalbės žodį.

PRO RŪKĄ

Nenoriai traukėsi naktis, užleisdama vietą rudens dienai.

Medžių šakos šlapios ir juodos. Kiekvienas medis tarsi saugo tylą. Turbūt laukia sniego ir šerkšno.

Laukiu ir aš. Kokio nors šviesulio – ženkle, kuris paliudytu, jog meilė ir grožis gali pakeisti pasaulį...

Skendi šilas šaltame rūke, dūluojančiame lyg sudegusių vasaros dienų pelenai. Dvejinasi sodo pakraštyje

kerojanti gudobelė. Jos raudoni vaisiai kaip žarijos pradegina, prasismelkia pro rūką. Koks baugus, grėsmingas šitas rūkas, kuris, regis, niekada neišsisklaidys. O gal tai ne rūkas, o kylantis iš apnuodytos žemės garas. Slogus, pilkas, drumsčiantis net vidų, kaip neišpažinta nuodėmė.

PABAIGA.

Daugiau nemokamų elektroninių „Naujo vardo“ knygų
ieškokite

www.naujasvardas.lt